

**Program hospodárskeho
a sociálneho rozvoja obce
Veľký Blh na roky
2023 – 2028 s výhl'adom do
roku 2030**

Zadávatel':	Obec Veľký Blh
Gestor:	Norbert Kluka
Koordinátor prác:	Mgr. Oskár Tóth, PhD.
Verzia:	1.0
Dátum schválenia:	

Vypracované v spolupráci s miestnymi aktérmi z verejného, súkromného a občianskeho sektora. Dokument bol spracovaný v rámci projektu financovaného z Európskeho sociálneho fondu - "Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Rimavská Sobota", kód projektu v ITMS2014+ : 314011APW4.

Obsah

Zoznam skratiek	4
Zoznam tabuliek	5
Zoznam grafov	6
1. Úvod.....	7
1.1. Inštitucionálne východiská	7
1.2. Obsahové východiská	8
1.3. Relevantné východiská z nadradených programových a strategických dokumentov	8
1.4. Informácie o prípravnom procese, participatívnej tvorbe PHSR	9
2. Analytické východiská	10
2.1. Zhodnotenie stratégií, dokumentov, opatrení, aktivít a projektov realizovaných v minulosti	10
2.2. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov	11
História obce	11
Prírodné pomery.....	15
Pôdne pomery	15
Demografia	17
Vzdelanie	21
Kultúrno – spoločenský život v obci.....	21
Bytová politika.....	22
Ekonomika	23
Sociálne služby	25
2.3. Identifikácia výziev, limitov, a problémov	26
2.4. Strom výziev a problémov	29
2.5. Výstup SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie	29
3. Rozvojová stratégia.....	31
3.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ.....	31
3.2. Štruktúra priorít a ich väzby	32
3.3. Systém cieľov, ich súvislostí	33
4. Implementačný plán a plán monitorovania	39
4.1. Nástroje, opatrenia, aktivity na implementáciu stratégie	39
4.2. Systém monitorovania plnenia priorít a cieľov stratégie	40
5. Plán využitia zdrojov a finančný plán.....	43
5.1. Plán využitia zdrojov, finančný plán implementácie stratégie.....	43
6. Riadenie implementácie	50
6.1. Zabezpečenie súladu programového rozpočtu s plánom implementácie stratégie PHSR, zaraďovanie projektov do financovania	50
7. Literárne zdroje	51
Zoznam dokumentov a literárnych zdrojov.....	51
8. Prílohy.....	52
1. Vstupná správa pre spracovanie strategického dokumentu PHSR obce Veľký Blh.....	52

Zoznam skratiek

BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj

ČOV – čistička odpadových vôd

MIRRI SR – Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

NRO – Najmenej rozvinutý región

OcÚ – Obecný úrad

OP SK – Operačný program Slovensko

OÚ – Okresný úrad

PHSR – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

POO – Plán obnovy a odolnosti SR

SWOT analýza – Analýza silných, slabých stránok, príležitostí a ohrození

ÚPSVaR – Úrad práce sociálnych vecí a rodiny

VÚC – Vyšší územný celok

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Harmonogram spracovania PHSR	9
Tabuľka 2 Ex post hodnotenie predchádzajúceho PHSR.....	10
Tabuľka 3 Základná charakteristika obce	11
Tabuľka 4 Pôdny fond obce v ha	15
Tabuľka 5 Rozdelenie obyvateľov podľa pohlavia.....	17
Tabuľka 6 Ekonomická aktivita obyvateľstva.....	18
Tabuľka 7 Počet obyvateľov	18
Tabuľka 8 Prirodzený prírastok v obci	19
Tabuľka 9 Celkový prírastok v obci	19
Tabuľka 10 Náboženské vyznanie obyvateľov	20
Tabuľka 11 Národnosť obyvateľov v obci	21
Tabuľka 12 Vzdelanostná štruktúra obyvateľov.....	21
Tabuľka 13 Kultúrne - spoločenské podujatia v obci	22
Tabuľka 14 Domový a bytový fond.....	22
Tabuľka 15 História výstavby	22
Tabuľka 16 Majetok obce	23
Tabuľka 17 Počet zamestnancov vo verejnej správe	23
Tabuľka 18 Evidencia podnikateľských subjektov	24
Tabuľka 19 Evidencia mimovládnych subjektov	24
Tabuľka 20 Poskytovatelia služieb obyvateľom obce	25
Tabuľka 22 PEST analýza.....	27
Tabuľka 21 Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík (rozvoja územia)	28
Tabuľka 23 SWOT analýza.....	30
Tabuľka 24 Špecifické ciele a opatrenia rozvoja.....	32
Tabuľka 25 Súhrn opatrení, projektov podľa prioritných oblastí	33
Tabuľka 26 Ukazovatele vstupov, výsledkov, dopadov PHSR.....	35
Tabuľka 27 Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2023-2030	40
Tabuľka 28 Akčný plán na roky 2023-2030.....	41
Tabuľka 29 Model viaczdrojového financovania - intervenčná matica	45
Tabuľka 30 Indikatívny rozpočet - sumarizácia	47
Tabuľka 31 Rozdelenie alokácie prostriedkov z POO SR na komponenty v piatich kľúčových oblastiach	48
Tabuľka 33 Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov	50

Zoznam grafov

Graf 1 Štruktúra pôdneho fondu obce.....	16
Graf 2 Štruktúra poľnohospodárskej pôdy	16
Graf 3 Štruktúra nepoľnohospodárskej pôdy	17
Graf 4 Rozdelenie obyvateľ'ov podľa pohlavia.....	17
Graf 5 Ekonomická aktivita obyvateľ'stva podľa veku	18
Graf 6 Vývoj počtu obyvateľ'ov v obci	19
Graf 7 Vývoj celkového prírastku obyvateľ'stva v obci	20
Graf 8 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v obci	24
Graf 9 Stratégia SWOT analýzy	31

1. Úvod

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Blh na roky 2023 – 2027 s výhľadom do roku 2030 (ďalej len PHSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. PHSR je základným programovým dokumentom podpory regionálneho rozvoja na lokálnej úrovni. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Prostredníctvom PHSR obce sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, hospodársku a environmentálnu sféru.

PHSR spolu s územným plánom konkrétneho územia je základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy vychádzajúcim z poznania situácie a konkrétnych potrieb občanov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie.

1.1. Inštitucionálne východiská

PHSR obce je strednodobým rozvojovým dokumentom v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v NSRR, pričom zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja príslušnej VÚC a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie regiónu a obce.

Tento strategický dokument sa skladá z:

- analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
- strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,
- realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov,
- finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce.

Zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov umožňuje spoločné spracovanie PHSR pre viacero obcí, pričom tento spoločný program rozvoja obcí je strednodobým rozvojovým dokumentom vypracovaným v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v NSRR a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja VÚC na území ktorého sa obce nachádzajú. Je vypracovaný podľa záväzných častí

územnoplánovacích dokumentácií združených obcí a jeho obsah je identický s obsahom programu rozvoja obce.

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov je existencia PHSR podmienkou pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty obce resp. VÚC, tak jeho spracovanie by malo byť motivované predovšetkým potrebou koncepčného cieľavedomého a transparentného riadenia a rozhodovania ich samosprávnych orgánov v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja obce, skupiny obcí, či VÚC.

1.2. Obsahové východiská

Potreba plánovania rozvoja na lokálnej úrovni vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení z § 1 ods. 2, v ktorom zákon ustanovuje úlohu obce pri výkone samosprávy, a to starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a potrieb jej obyvateľov.

Zlepšenie kvality verejnej správy patrí k prioritám rozvoja štátu a je aj verejnosťou vnímanou záležitosťou. Základnou výzvou v tejto oblasti je potreba lepšej koordinácie a zosúladovania a synergického pôsobenia prierezových politík pod vedením kľúčových inštitúcií verejnej správy, čo pomôže zlepšiť prepojenie politík a strategických rozhodnutí s plánovanými výdavkami, identifikovať nedostatky, odstrániť rozpočtovú fragmentáciu (roztrieštenosť) a zbytočné duplicity na národnej aj regionálnej úrovni. Napriek mnohým pozitívnym krokom sa Slovenská republika stále borí s nízkou efektívnosťou strategického riadenia regionálneho rozvoja a najmä nízkou súčinnosťou s aktérmi regionálneho rozvoja pri tvorbe a implementácii stratégií regionálneho rozvoja. Na tieto nedostatky dlhodobo upozorňuje aj OECD vo svojich dokumentoch týkajúcich sa rozvoja a verejnej správy na Slovensku kvôli nedostatočnému strategickému riadeniu.

Územím spracovania dokumentu je katastrálne územie obce Veľký Blh, ktorá leží v okrese Rimavská Sobota.

1.3. Relevantné východiská z nadradených programových a strategických dokumentov

Hlavnými nadradenými programovými a strategickými dokumentami sú Vízia a stratégia Slovenska do roku 2030, Partnerská dohoda, Operačný program Slovensko, KÚRS, PHSR BBSK a Územný plán BBSK, ako aj ďalšie rezortné koncepcie.

Základom pre nové programové obdobie je 5 politických cieľov Európskej únie:

- **Inteligentnejšia** a konkurencieschopnejšia **Európa**
- **Zelenšia** nízkouhlíková **Európa**
- **Prepojenejšia** **Európa**
- **Sociálnejšia** **Európa**
- **Európa bližšie k občanom**

Pre stratégiu PHSR obce Veľký Blh sú relevantnými výstupmi predovšetkým záväzky SR v oblasti opatrení voči zmene klímy, znižovaniu emisií uhlíka a energetickej náročnosti budov, dobudovaniu vodovodov a kanalizácií, zavádzaniu inovácií a obehového hospodárstva, posilňovaniu bezemisnej mobility, ako aj opatrenia v sociálnej oblasti, ochrany kultúrneho dedičstva a rozvoja cestovného ruchu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2022 – 2030. Rozvojová vízia samosprávneho kraja:

„Kraj, kde ľudia chcú pracovať, žiť a plnohodnotne tráviť čas.“

Hlavným cieľom **PHSR BBSK** je zvýšiť atraktivnosť kraja pre obyvateľov, investorov a návštevníkov. Na dosiahnutie uvedeného cieľa boli stanovené štyri priority:

- I. Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika
- II. Zelený kraj pre budúce generácie
- III. Vzdelaná a súdržná spoločnosť
- IV. Prepojený kraj

1.4. Informácie o prípravnom procese, participatívnej tvorbe PHSR

Proces tvorby PHSR obce Veľký Blh bol odhadnutý na mesiace. S prácou sa začalo v apríli roku 2022 zberom potrebných štatistických dát. Nasledujúca tabuľka č. 1 predstavuje stručný harmonogram spracovania podľa jednotlivých častí PHSR.

Tabuľka 1 Harmonogram spracovania PHSR

Rok	2023											
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Prvým krokom harmonogramu spracovania PHSR bolo zostavenie a schválenie vstupnej správy pre spracovanie PHSR obce Veľký Blh obecným zastupiteľstvom. V rámci úvodných príprav bolo iniciované zriadenie riadiacej a pracovnej skupiny. Nasledujúcim krokom bolo zverejnenie informácie o spracovaní PHSR a dotazníka pre občanov v rámci informovanosti verejnosti. Analýza vnútorného a vonkajšieho prostredia a získanie podkladov pre analytickú časť bola nasledujúcim krokom. Ex post hodnotenie PHSR z minulého obdobia bolo nutným procesom pre získanie vstupných informácií do programovej časti. Nasledovalo spracovanie východísk pre strategickú časť a vypracovanie strategickej vízie a formulácia strategických cieľov a opatrení. Programová a strategická časť dokumentu bola spracovaná na základe stretnutí relevantných aktérov územia a výsledkov dotazníkového prieskumu obyvateľov obce. Následné prerokovanie opatrení na zastupiteľstve a verejnom prerokovaní zavŕšilo proces prípravy strategickej časti, ktorá vyústila do návrhu aktivít a prípravy projektov. Vypracovanie akčného plánu, systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR je výstupom strategickej a programovej časti PHSR. Finančný rámec pre realizáciu PHSR a výber projektov v súlade s finančno-ekonomickými možnosťami predstavovalo finančnú časť procesu spracovania PHSR spolu so zapracovaním indikatívneho rozpočtu do programového rozpočtu obce. Finalizácia dokumentu predstavovala verejné pripomienkovanie, prerokovanie, posudzovanie vplyvov na ŽP a schválenie PHSR zastupiteľstvom.

2. Analytické východiská

2.1. Zhodnotenie stratégií, dokumentov, opatrení, aktivít a projektov realizovaných v minulosti

V minulosti Obec Veľký Blh mala zapracovaný strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja v dokumente „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Mikroregión Teplý Vrch. Programovacie obdobie 2016-2022“. Uvedený dokument slúžil ako spoločný strategický dokument pre skupinu obcí. Obce smerovali svoje rozvojové aktivity k dosiahnutiu vízie:

„Zvýšiť kvalitu života obyvateľov mikroregiónu tak, aby zodpovedala potrebám, požiadavkám a predstavám občanov a existujúcim možnostiam.“

Tabuľka č. 2 uvádza prehľad všetkých zrealizovaných projektov a podporených aktivít v predchádzajúcom období, ktoré boli financované alebo spolufinancované obcou na konkrétnom území a ich realizácia mala vplyv na rozvoj obce a životnú úroveň jej obyvateľov.

Tabuľka 2 Ex post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

č	Názov investície – projekt, obec, okres, samosprávny kraj	Rok začatia	Ukazovateľ / Merná jednotka	Cena podľa vykonávacieho projektu	Finančné prostriedky podľa zdrojov		
		Rok dokončenia		Celkom	Verejné investície (EÚ, SR, Štátne účel. Fondy, Úvery so záruk. Štátu, VÚC)	Vlastné zdroje	Iné zdroje
0	1	3	4	5	6	7	8
1	Rekonštrukcia miestnej komunikácie – ul. Kúpeľná (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2019	Dĺžka	11 787,78	10 000	1 787,78	/
		2019					
2	Rekonštrukcia miestnej komunikácie – ul. ČA – cesta do reformovaného cintorína (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2022	Dĺžka	30 666,31	/	30 666,31	/
		2022					
3	Novostavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov – ul. ČA, Kúpeľná (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2019	Dĺžka	83 147,45	50 331,51	32 815,94	/
		2022					
4	Výbudovanie verejného osvetlenia k domu smútku (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2021	Počet lúčov na solárnu energiu	1 328,21	/	1 328,21	/
		2021					
5	Zateplenie ZŠ (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2020	Zníženie energetickej náročnosti	197 400,00	180 000,00	17 400,00	/
		2020					
6	Rekonštrukcia budovy starej školy – zriadenie požiarnej zbrojnice - výmena okien na požiarnej zbrojnici (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2018	Počet nových okien	47 222,09	41 264,06	6 158,03	/
		2022					
7	Rekonštrukcia kultúrneho domu (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2020	Počet rekonštruovaných budov	93 930,60	30 019,94	63 910,66	/
		2022					
8	Výbudovanie terasy k domu smútku (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2019	Počet novovybudovaných terás	13 127,77	/	10 679,37	2 448,40
		2019					
9	Modernizácia detského ihriska v MŠ (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2021	Počet modernizovaných ihrísk	4 616,00	/	4 616,00	/
		2021					
10	Výmena čerpadel pri ČOV (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2020	Počet vymenených čerpadel	3 912,00	/	3 912,00	/
		2020					
11	I. ročník – Festival Blžskej doliny spevu, tanca a iné (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2022	Počet kultúrno-spoločenských akcií	8 819,15	8 000,00	819,15	/
		2022					

12	Modernizácia interiéru kultúrneho domu (nákup stolov) (obec Veľký Blh, okres RS, BBSK)	2022	Počet stolov	1 918,99	1 698,00	220,99	/
		2022					

Zdroj: Vlastné spracovanie, Databáza obce.

2.2. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov

Napriek predchádzajúcim snahám a možnostiam obce, stále sa nedokáže vymaniť z menej priaznivých ukazovateľov ekonomického rozvoja a vysokej miery nezamestnanosti. V prípade, že by sa nerealizovala stratégia PHSR, znamenalo by to ešte väčšie prehlbovanie disparít a zaostávania. Podstatu zaostávania tvorí vyludnenie regiónov, starnutie obyvateľov, únik mladých vzdelaných ľudí, malý počet adekvátnych pracovných miest v okrese a možnosti trávenia voľného času obyvateľov. To by mohlo viesť k rapidnému hospodárskemu, sociálnemu i kultúrnemu úpadku a až k patologickým javom a poškodeniu prírodných hodnôt územia.

Tabuľka 3 Základná charakteristika obce

Kód obce	515817
Názov okresu	Rimavská Sobota
Názov kraja	Banskobystrický
Štatút obce	Obec
PSČ	980 22
Telefonické smerové číslo	47
Prvá písomná zmienka o obci (rok)	1223
Nadmorská výška stredu obce v m.n.m.	198
Celková výmera územia obce (km ²)	33,01
Počet obyvateľov (k 31.12.2021)	1130
Hustota obyvateľstva na km ²	34

Zdroj: Vlastné spracovanie.

História obce

Obec Veľký Blh bola oddávna centrom Blžskej doliny v Gemeri. V písomných prameňoch sa spomína už v 13. storočí. Z turistického hľadiska jej okolie zaujme najmä členitým skalnatým reliéfom s hlbokými údoliami a zrúcaninou hradu, ako i veľkým renesančno–barokovým kaštieľom a rozsiahlym anglickým parkom.

Hromadný nález bronzových predmetov ako napríklad bronzová štítová spona, sekeromlat, dvojramenný mlat, svedčia o tom, že obec bola obývaná už v dobe bronzovej. Na území obce sa pôvodne vyvíjali dve samostatné sídla, Nižný a Vyšný Blh. V roku 1347 sa obe uvádzajú, ako súčasť blžského hradného panstva. Najvýznamnejšími vlastníkami majetkov boli: Csákyovci, Széchyovci, Koháryovci a Coburgovci.

Prvá písomná zmienka o blžskom hrade pochádza z roku 1323. Na začiatku 17. storočia sa hrad dostal do pozície tzv. koncových hraničných hradov. Postupne patrili Széchyovcom a Wesselényiovcom. Počas Tököliho a Rákócziho postavenia bol hrad zničený.

Zrúcaniny hradu stoja v nadmorskej výške 531 m v lokalite bývalej Čiernej obory, ktorá je dnes súčasťou zvernice Teplý Vrch, ktorá bola zriadená v 18. storočí a je prvou, do

ktorej bol na Slovensko dovezený daniel škvrnitý, pochádzajúci zo Stredomoria a juhozápadnej Ázie. Posledným nešťátnym vlastníkom zvernice bol bulharský cár Ferdinand Coburg, známy poľovník a cestovateľ. Zvernica je v súčasnosti zameraná na chov danielej a muflonej zveri. Vzácnosťou okolitého lesa je aj dub Márie Széchyovej, ktorý je približne 300 rokov starý a sekvoja mamutia (*Sequoia dendron giganteum*). Okrem toho tu rastie tuja západná, borievka virginská, lipa americká a lipa malolistá.

V objatí veľkého anglického parku, podľa projektu v tom čase veľmi známeho záhradného architekta Henryho Nebbeina, leží renesančno-barokový kaštieľ postavený v roku 1720. Kaštieľ sa nachádza nad dedinou uprostred veľkého anglického parku s jazerom podľa projektov záhradného architekta Henryho Nebbiena. Začiatkom 19. storočia ho rozšírili a v roku 1815 ho klasicisticky upravili, aby vyhovel luxusným potrebám Koháryovcov, povýšených do kniežacieho stavu. „Je to dvojpodlažná bloková trojtraktová budova s klasicistickou fasádou a novou manzardovou nadstavbou z roku 1952. Na hlavnej fasáde sa nachádza stredný rizalit s vysunutým arkádovým podjazdom a terasou na poschodí. Rizalit zdôrazňujú štyri podstĺpy, ktoré nosia štítový tympanón. V roku 1934 v dôsledku zadĺženosti majiteľa kaštieľa Koháryho bol kaštieľ odkúpený bulharským kráľom, princom Coburgom, ktorý upravil kaštieľ na letné sídlo. Obhospodaroval túto oblasť až do začiatku vojnových rokov, čiže do roku 1939, kedy obec pripadla Maďarskej republike a do kaštieľa sa nasťahovala maďarská pohraničná stráž. V roku 1945 bola budova kaštieľa pridelená Povereníctvu školstva a v roku 1954 kaštieľ prevzal Slovenský úrad dôchodkového zabezpečenia. V kaštieli je dodnes zachovaná kaplnka, v ktorej bolo 5 vzácných obrazov v pôvodnej maľbe. Jeden z najznámejších z roku 1685 znázorňoval zajatie Štefana Koháryho Turkami. Ďalšie štyri tiež pochádzali zo 17. storočia a mali biblické motívy. Okrem toho kaštieľ bol zariadený krásnym a hodnotným štýlovým nábytkom. Niektoré kusy sa podarilo zachrániť a sú vystavené v poľovníckom múzeu v Svätom Antone. Od 1. októbra 1959 tento kaštieľ slúži ako domov Sociálnych služieb DSS Femina.

Ďalšou kultúrno-historickou pamiatkou je kostol z roku 1740. Obyvatelia obce sa hlásia prevažne ku katolíckej, reformovanej a evanjelickej cirkvi. V myšliach starších sa vynárajú spomienky z minulosti, keď ešte kostol a škola tvorili akýsi spojitý celok a veriaci sa vydávali na bohoslužbu prekonávajúc 116 schodov vedúcich z dvora základnej školy na faru a odtiaľ alejou, obopnutým chodníkom ďalej ku kostolíku. Bohužiaľ tento prirodzený celok hlboko narušilo katastrofálne sucho v roku 1947, keď vyschlo aj ihličnaté stromoradie kráľovnej Alžbety, pripomínajúc nám ako „memento“ časy bezprávia, násilného odvečenia do ruských pracovných táborov, či zoštátnenie reformovanej školy. Všetky stavby na tomto vršku, miestnymi nazývanom Kostolný vrch (Templomhegy) slúžili vyznávačom viery od kráľovského nariadenia Sv. Štefana (Istvána), podľa ktorého mala slúžiť svätýňa desiatim okolitým obciam: Terajšiemu Veľkému Blhu, Uzovskej Panici, Dražiciam, Padarovciam, Teplému Vrchu ako aj počas tureckých vpádov zničeným obciam Jákóháza, Peszétfalva, Szeróc, Nádorispánfalva a Tráj. So zvyšovaním počtu obyvateľstva došlo k viacerým rozšíreniam a prestavbám kostola. Najväčší zásah urobili prívrženci husitského hnutia kališníci, prispôbiac stavbu potrebám svojej viery. O našej farnosti sa našli záznamy z doby vlády kráľa Mateja, z roku 1468, podľa ktorých sa kostol staval postupne od zadného traktu smerom dopredu. Od druhej polovice 14. storočia v období reformácie väčšina obyvateľov prestúpila na novú reformovanú vieru prípadne sa stali evanjelikmi. Dve vierovyznania, a jeden kostol sa stali objektom sváru, ktorý skončil až rozhodnutím palatína, ktorým sa kostol pozdĺžne rozdelil, pričom južná časť spolu s vežou pripadla kalvinistom. Niekoľko rokov nažívali dve

vierovyznania v pokoji, ale ďalšie svári musel opäť urovnať palatín, ktorí ale potvrdil doterajšie rozdelenie s dodatkom, podľa ktorého mohla každá strana svoju časť kedykoľvek zbúrať. Zároveň pridelil školu reformovanej cirkvi s podmienkou, že evanjelikom postavia spoločne novú školu. Kalvinizmus priťahoval postupom času čoraz viac ľudí, až nakoniec obyvatelia celého Nižného Blhu prestúpili k reformovanej cirkvi. V roku 1606 mala obec už kalvínskeho kazateľa ktorým bol Ján Telkibányai, a v tomto období patrili pod neho obce Uzovská Panica, Dražice, Padarovce, Teplý Vrch a Bakta. Z hľadiska ďalšieho vývoja kostola mal veľký význam rok 1699 a pôsobenie duchovného obce Gergelya Szikszaiho. Počas jeho úradovania bola založená zbierka na výstavbu nového kostola, ktorá nakoniec po rokoch priniesla očakávaný úspech a veriaci mohli konečne v roku 1740 zasadiť do lavíc nového kostola, kam môžeme zasadiť dnes po jeho rekonštrukcii aj my, ich potomkovia. V 19. storočí bola údržba kostola pravidelná a podľa miestnych historikov navštevovalo bohoslužby veľa ľudí a počas veľkých osláv pojal kostol aj 1000 veriacich. Dôležité je zmieniť sa aj o tom, že kostol je postavený z opracovaných kamenných blokov, ktoré boli vytesané v miestnom kameňolome. Jeho drevené časti a nábytok sú prevažne pôvodné. Kazateľnica je dielom miestneho stolárskeho majstra Jána Nagya. V dôsledku mŕtvej záhony sa peňazí jeho práca ostala bez honoráru. Nedostatok financií spôsobilo aj to, že veža kostola bola dokončená len v roku 1780. Za zmienku stojí aj rok 1899, kedy bol založený pod vedením kalvínskeho školníka Štefana Koósa prvý 45 členný cirkevný zbor. Tento slúžil veriaci až do roku 2001. Jeho nasledovníkom je od roku 2002 s úspechom pôsobiaci ženský spevácky zbor Szivárvány. Krvavé a nepokojné roky začiatku 20. storočia a následky Trianonskej zmluvy znemožňovali pravidelnú údržbu, až v rokoch 1951 a 1952 došlo k väčšej rekonštrukcii. V tomto čase mal kostol dvoch kostolníkov, Štefana Istvána a Jána Majorosa. Medzi dvoma svetovými vojnami odvieďli významnú prácu duchovný Vv. Ján Lehotai, ktorý je pochovaný na miestnom cintoríne a Vv. Štefan Samu. V ťažkých rokoch 1940 - 1945 slúžil našim veriaci duchovný Vv. František Kulcsár. Ďalej tu pôsobili na miestnej fare bývalí duchovný Vv. Jozef Burszky a z Uzovskej Panice dochádzajúci Vv. Samuel Molnár. Od roku 1955 slúžil veriaci 22 rokov duchovný Vv. Lajos Adam a ďalších 24 rokov Vv. Vojtech Doboš, Vv. Koloman Szöcs, Vv. Štefan Miklós a Vv. Štefan Boros. Od roku 2001 mala obec stálych farárov, duchovný manželský pár Vv. Erika a Gabrielu Blanárovcov, Vv. Attilu a Ilonu Sasákovcov. Od roku 2009 Vv. Mgr. László Gebe.

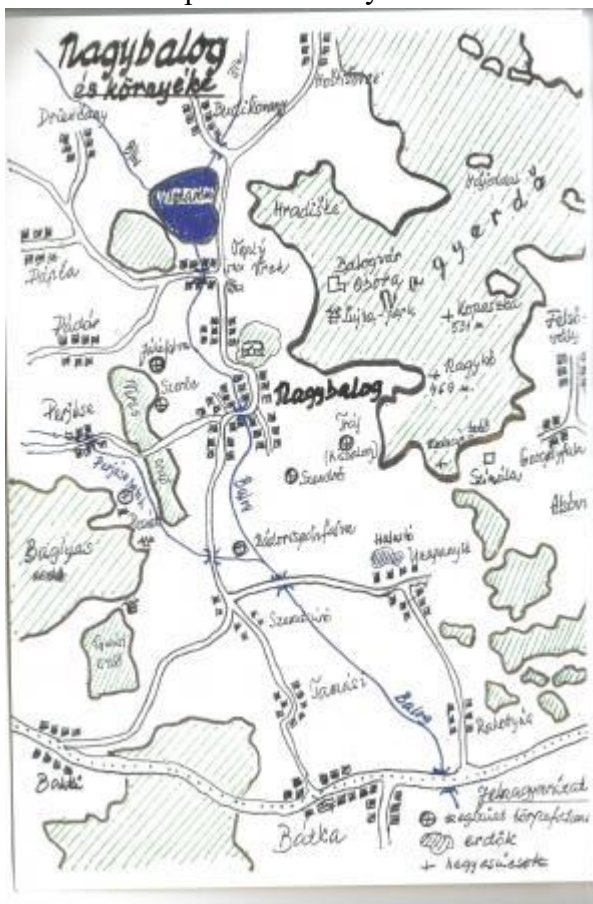
Počas uplynulých 25 rokov sa na miestnom kostole a fare previedli nasledujúce práce:

- 1984 previedla sa elektrifikácia kostolného zvonu. 7 tis. korunami prispela pani Miháliková, vdova po nebohom Pavlovi Mihálikovi
- 1994 oprava strechy kostola. Nová plechová strecha kostola stála 102 tis. korún. Na opravu prispel obecný úrad so starostom Mgr. Pavlom Jačmeníkom, 50 tis. korún
- 1999 náter strechy kostola stál 64 tis. korún
- 2001 vnútorné nátery v hodnote 59 500 korún
- 2002 rekonštrukcia fary v hodnote 740 tis. korún. Prispievatelia: Synoda kresťanskej reformovanej cirkvi 80 tis. korún, Rákócziho spolok s Dr. Juditou Tamásovou 300 tis. korún.
- 2007 celková rekonštrukcia kostola za 925 tis. korún. Prispievatelia: Vláda Slovenskej republiky na čele s predsedom Pavlom Csáky 200 tis. korún, obecný úrad v roku 2006 so starostkou Mgr. Dankou Cochovou a v roku 2007 so starostom Tiborom Csúrom po 50 tis.

korún. 20 tis. korún sme vyhrali v konkurze, 100 tis. korún nám požičala Synoda kresťanskej reformovanej cirkvi a 95 tisíc prevádzkovateľ rekonštrukcie.

Diania dvoch svetových vojen neobišli ani našu obec. Pamiatku zosnulých a odvečených do pracovných táborov a obeť holokaustu pripomínajú pamätné tabule a pomník v malom parku pri Dome smútku, ktorý z úctou dal zhotoviť obecný úrad so starostkou Mgr. Dankou Cochovou. V 50-tych rokoch 20. storočia sa úpravou ciest, budovaním rodinných domov a verejného osvetlenia začal rozvoj obce. Úrodná pôda, vinice či krásne lesy položili v rokoch 1952-1953 základy nového JRD, ktoré prosperovalo až do roku 1995 a zamestnávalo veľa našich občanov.

Historická mapa Obce Veľký Blh

Zdroj: Dénes Pál

Obecná kronika vo Veľkom Blhu bola vedená od roku 1958 učiteľkou miestnej základnej školy Elenou Tamášovou, neskôr mená zapisovateľiek neboli uvedené. Od roku 1960 kroniku viedla učiteľka a riaditeľka ZŠ – Šarlota Kováčsová, až do roku 1989. Roky 1989 až 1997 boli zapísané pod spoločným zápisom, nakoľko v týchto rokoch sme nemali kronikára. Kronikárska úloha od roku 1997 bola zverená knihovníčke obecnej knižnice Olivii Asztalosovej.

Prírodné pomery

Z geomorfologického hľadiska je územie súčasťou Revúckej vrchoviny, čiastočne sem zasahuje aj Rimavská kotlina. Územie sa vyznačuje rôznorodosťou stanovišť, ktorá je podmienená i geologickým podkladom územia striedanie krasového podkladu s nekrasovým. Táto rôznorodosť, ako i doterajší spôsob využívania územia človekom dáva predpoklady pre výskyt pestrej mozaiky biotopov i druhov rôznych skupín fauny a flóry. V území sú zachovalé i krajinné prvky ako remízky, lesíky, terasy, staré ovocné sady, mokrade, alúviá tokov. Rimavská kotlina je geomorfologický podcelok Juhoslovenskej kotliny. Zaberá jej východnú časť a ohraničujú ju zo severu Revúcka vrchovina, zo západu Ožďianska pahorkatina, z juhu Cerová vrchovina a z východu Slovenský kras. Rozprestiera sa tak v povodí stredného a dolného toku riek Slaná, Blh a Rimava. Má pahorkatinný charakter a budujú ju piesčité slieňe a vapnité piesky a íly.

Obec leží na styku severného výbežku Rimavskej kotliny s Revúckou vrchovinou na nive Blhu. Územie obce patrí do čiastkového povodia Slanej, základné povodie Rimavy. Obcou preteká rieka Blh, ktorá pramení v Stolických vrchoch pod Trstím a vlieva sa do Rimavy v Rimavskej Seči.

Pôdne pomery

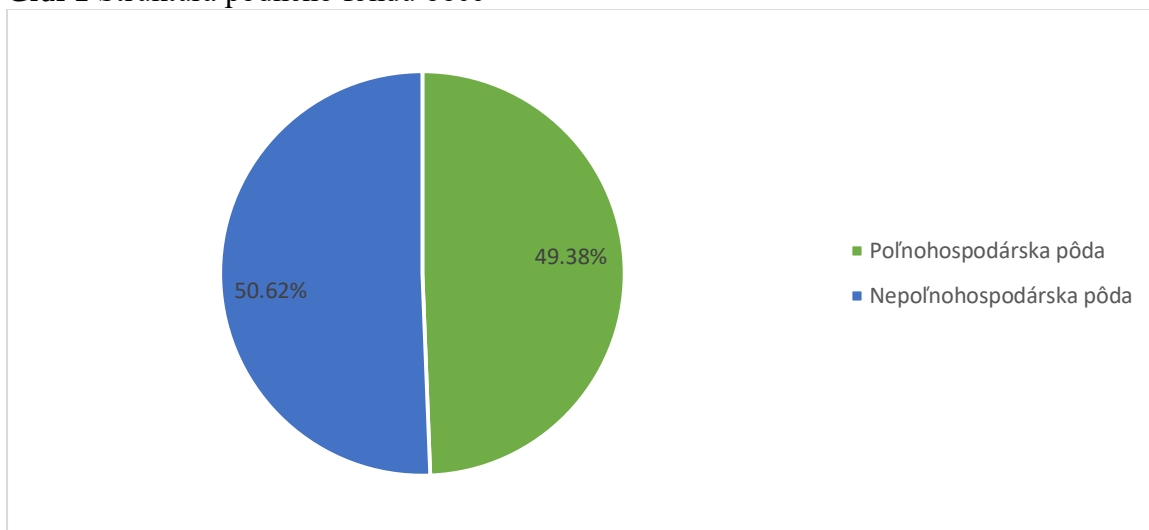
V rámci pôdneho fondu má minimálne väčšie zastúpenie nepoľnohospodárska pôda (50,62 % graf č.1). Pôdne pomery bližšie popisuje tabuľka 4.

Tabuľka 4 Pôdny fond obce v ha

Celková výmera	3301,09
Orná pôda	1172,30
Chmeľnice	0,00
Vinice	29,03
Záhrady	38,21
Ovocné sady	3,02
TTP	387,59
Lesné pozemky	1534,24
Vodné plochy	21,85
Zastavané plochy a nádvoria	87,69
Ostatné plochy	27,17

Zdroj: Štatistický úrad SR

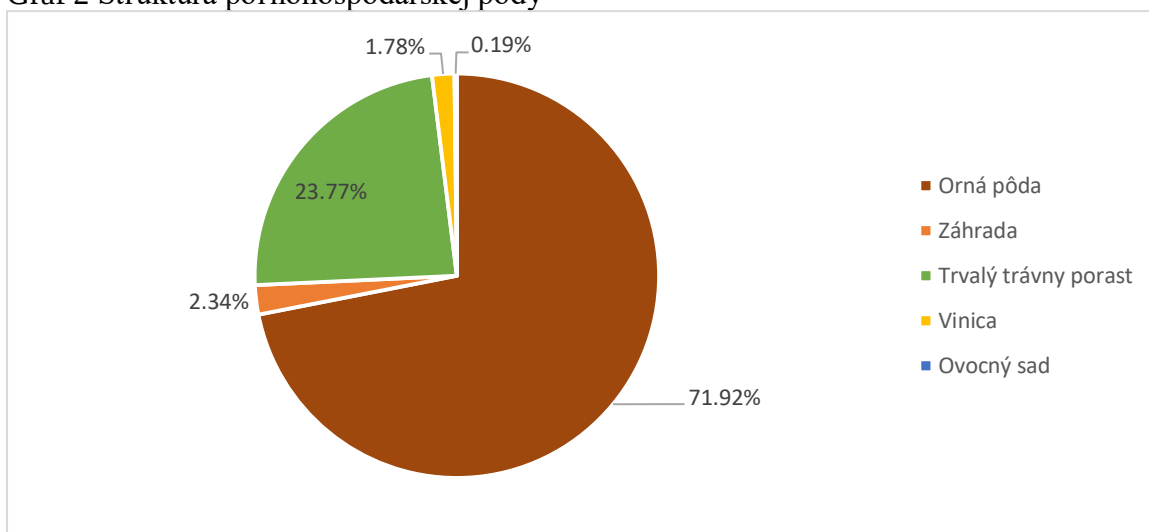
Graf 1 Štruktúra pôdneho fondu obce

Zdroj: Štatistický úrad SR

Štruktúru poľnohospodárskej pôdy v obci Veľký Blh tvorí päť kategórií pôdy. Z najväčšej časti ju tvorí orná pôda 71,92 %, nasledujú trvalé trávne porasty 23,77 %, záhrady 2,34 %, vinice 1,78 % a ovocné sady 0,19 %.

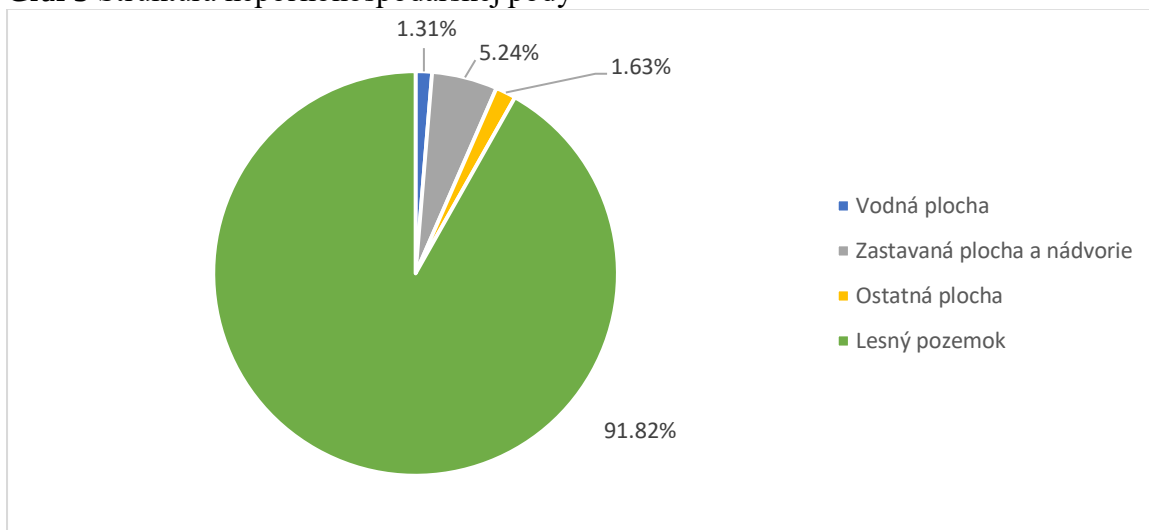
Graf 2 Štruktúra poľnohospodárskej pôdy

Zdroj: Štatistický úrad SR

Nepoľnohospodársku pôdu tvorí v najväčšej miere kategória pôdy lesný pozemok 91,82 % nasleduje zastavaná plocha a nádvorie 5,24 %, ostatná plocha 1,63 %, vodné plochy 1,31 %. Štruktúru nepoľnohospodárskej pôdy popisuje graf č.3.

Graf 3 Štruktúra nepoľnohospodárskej pôdy

Zdroj: Štatistický úrad SR

Demografia

Počet obyvateľov v obci Veľký Blh k 31.12.2021 bol 1130 obyvateľov (ŠÚ SR). V obci k termínu zistených údajov žilo 610 žien a 520 mužov (tabuľka č.5).

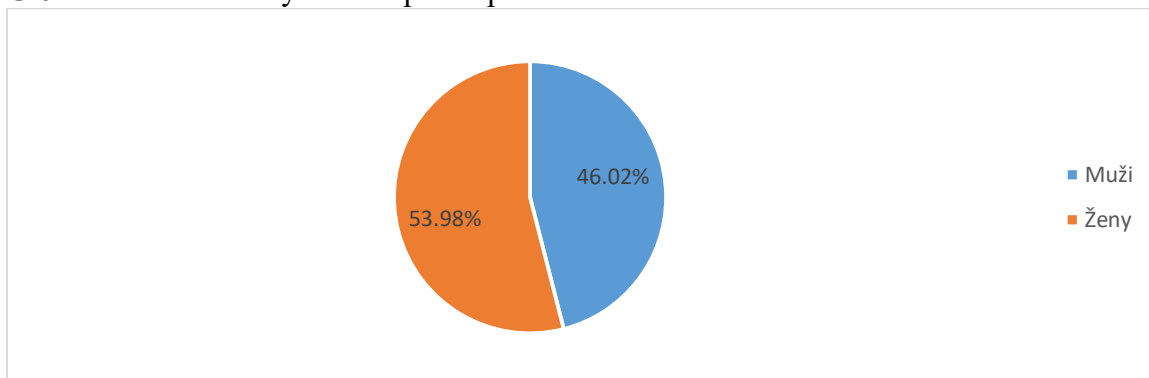
Tabuľka 5 Rozdelenie obyvateľov podľa pohlavia

Rod	Počet
Muži	520
Ženy	610
SPOLU	1130

Zdroj: Štatistický úrad SR (Moja obec v štatistikách)

Podiel žien v obci predstavuje 53,98 % a mužov 46,02 % na základe údajov Štatistického úradu SR (graf č.4).

Graf 4 Rozdelenie obyvateľov podľa pohlavia

Zdroj: Štatistický úrad SR (Moja obec v štatistikách)

V obci Veľký Blh najväčšiu skupinu 763 obyvateľov tvorí veková skupina produktívneho veku (15-64 rokov), druhá najpočetnejšia veková skupina 196 obyvateľov je

predproduktívneho veku (0-14 rokov) a najmenej početnejšiu skupinu 171 obyvateľov tvorí vekovú skupinu poproduktívneho veku (65 a viac rokov).

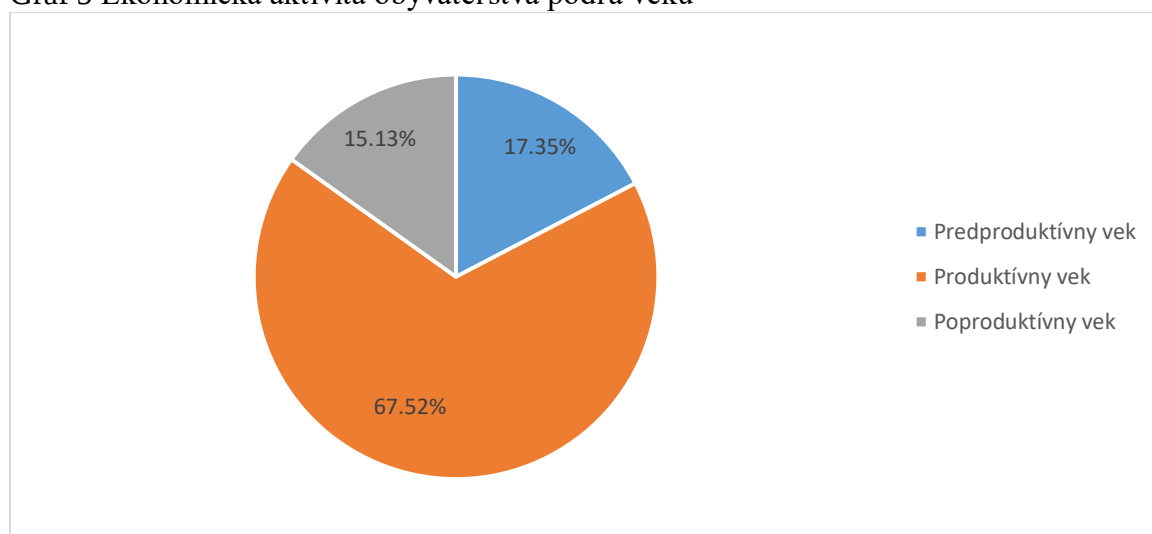
Tabuľka 6 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Ekonomická aktivita	Počet
Predproduktívny vek	196
Produktívny vek	763
Poproduktívny vek	171

Zdroj: Štatistický úrad SR (Moja obec v štatistikách)

Obyvatelia produktívneho veku obce Veľký Blh tvoria 67,52 %, predproduktívneho veku 17,35 % a poproduktívneho veku 15,13 % všetkých obyvateľov obce.

Graf 5 Ekonomická aktivita obyvateľstva podľa veku

Zdroj: Štatistický úrad SR (Moja obec v štatistikách)

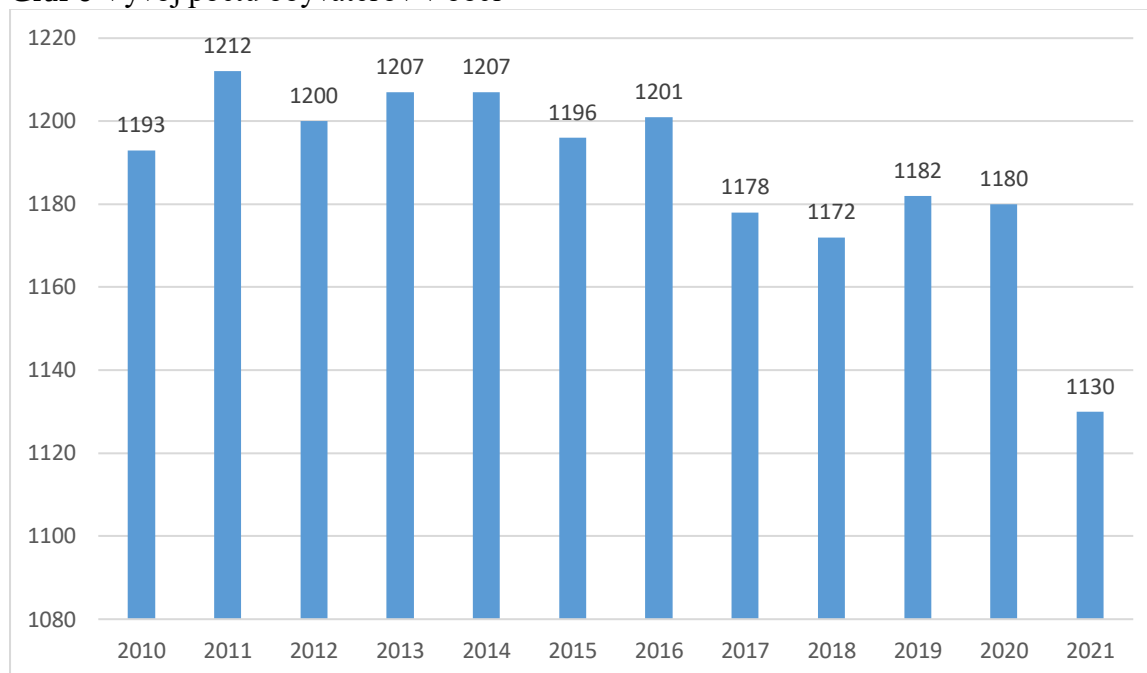
Počet obyvateľov obce má zo strednodobého hľadiska minimálne klesajúci trend. Najvyšší pokles bol zaznamenaný v roku 2021. Vývoj počtu obyvateľov v obci popisuje tabuľka č.7, graf č.6 na základe údajov Štatistického úradu SR k 31.12. kalendárneho roku.

Tabuľka 7 Počet obyvateľov

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet	1193	1212	1200	1207	1207	1196	1201	1178	1172	1182	1180	1130

Zdroj: Štatistický úrad SR (Moja obec v štatistikách)

Graf 6 Vývoj počtu obyvateľov v obci

Zdroj: Štatistický úrad SR

Demografický ukazovateľ prirodzeného prírastku vychádza z ukazovateľov počtu živonarodených a zomretých. Obec zo strednodobého hľadiska má vyšší počet zomretých v porovnaní so živonarodenými. Prirodzený prírastok obyvateľov v sledovanom období popisuje tabuľka č.8.

Tabuľka 8 Prirodzený prírastok v obci

Kategória/rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Narodení	22	12	10	23	18	11	11	9	6	9	12	9
Zomretí	15	12	20	16	18	19	14	18	16	13	15	24
Prirodzený prírastok	7	0	-10	7	0	-8	-3	-9	-10	-4	-3	-15

Zdroj: Štatistický úrad SR

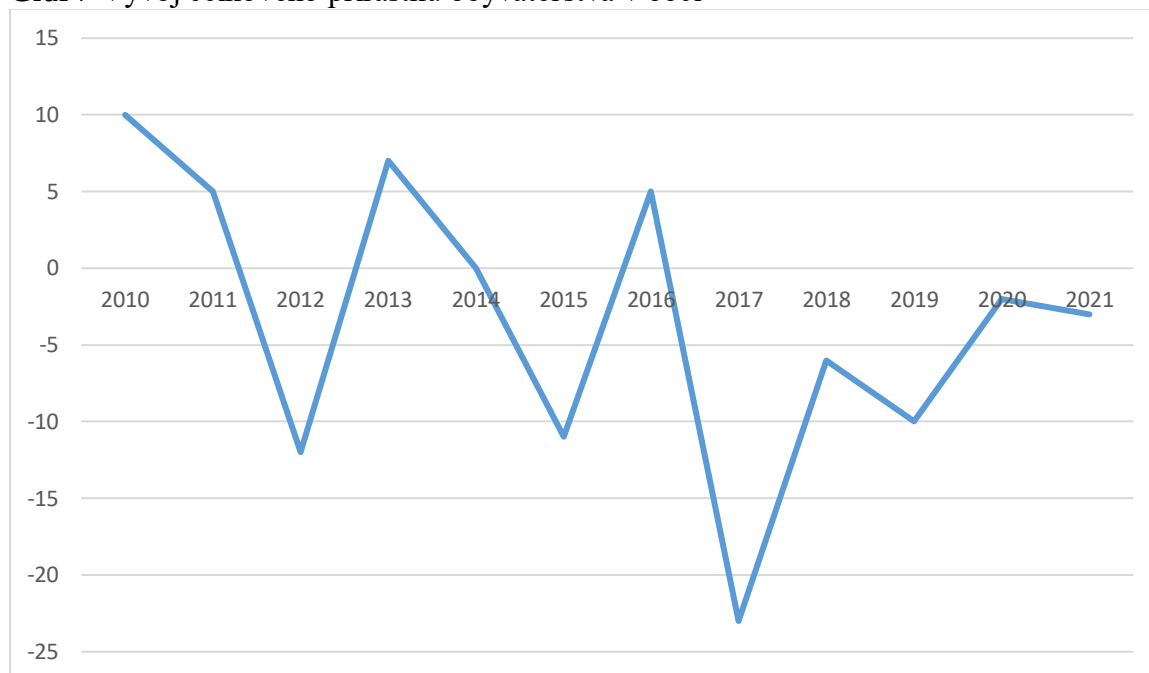
Ukazovateľ celkového prírastku sa odvíja od dvoch ďalších ukazovateľov – prirodzeného prírastku a migračného salda. Celkový prírastok obce Veľký Blh v sledovanom období rokov 2010 až 2021 popisuje tabuľka č.9 a graf č. 7 nižšie.

Tabuľka 9 Celkový prírastok v obci

Kategória/rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Prirodzený prírastok	7	0	-10	7	0	-8	-3	-9	-10	-4	-3	-15
Migračné saldo	3	5	-2	0	0	-3	8	-14	4	14	1	12
Celkový prírastok	10	5	-12	7	0	-11	5	-23	-6	-10	-2	-3

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 7 Vývoj celkového prírastku obyvateľstva v obci

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na základe výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 (výsledky predstavujú stav k 1.1.2021) v obci je najviac zastúpená rímskokatolícka cirkev v SR 38,22 %. Významnú skupinu obyvateľov 364 (32,13 %) tvoria tí, ktorí sa nehlásia k žiadnemu vierovyznaniu. Ďalšie vierovyznania zastúpené v obci sú reformovaná cirkev na Slovensku (kalvínske) 20,56 %, evanjelická cirkev augsburského vyznania 5,03 %, ďalšie vyznania sú zastúpené v minimálnej miere. Náboženské vierovyznanie obyvateľov obce popisuje tabuľka č. 10.

Tabuľka 10 Náboženské vyznanie obyvateľov

Vierovyznanie obyvateľov k roku 2021	Počet obyvateľov	Podiel v %
Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike	433	38,22
Bez vyznania	364	32,13
Reformovaná cirkev na Slovensku (kalvínske)	233	20,56
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	57	5,03
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia v Slovenskej republike	28	2,47
Nezistené	7	0,62
Evanjelická cirkev metodistická, Slovenská oblasť	3	0,26
Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke)	3	0,26
Kresťanské zbory na Slovensku	2	0,18
Cirkev bratská v Slovenskej republike	1	0,09
Starokatolícka cirkev na Slovensku (starokatolícke)	1	0,09
Iné	1	0,09
Spolu	1133	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2021

V obci Veľký Blh je v najväčšej miere zastúpená maďarská národnosť 56,13 %. Z ďalších národností sú ešte zastúpené slovenská, rómska, česká národnosť. Štruktúru národnosti obyvateľov v obci na základe SODB 2021 bližšie popisuje tabuľka č.11.

Tabuľka 11 Národnosť obyvateľov v obci

Národnosť obyvateľov	Počet obyvateľov	Podiel v %
Maďarska	636	56,13
Slovenská	282	24,89
Rómska	201	17,74
Nezistená	8	0,71
Česká	5	0,44
Iná	1	0,09
Spolu	1133	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2021

Vzdelanie

Vzdelanostnú štruktúru obce tvorí v značnej časti nízko kvalifikované obyvateľstvo. Základné vzdelanie má 464 obyvateľov (40,95 %), stredoškolské bez maturity 225 obyvateľov (19,86 %), stredoškolské s maturitou 168 obyvateľov (14,83 %). Vyššie odborné vzdelanie má 29 obyvateľov (2,56 %), vysokoškolské vzdelanie 72 obyvateľov (6,35 %). Nezistených bolo 11 obyvateľov (0,97 %).

Tabuľka 12 Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

Stupeň vzdelania	Počet obyvateľov	Podiel v %
Bez ukončeného vzdelania – osoby vo veku 0-14 rokov	128	11,30
Základné vzdelanie	464	40,95
Stredné odborné (učňovské) vzdelanie (bez maturity)	225	19,86
Úplné stredné vzdelanie (s maturitou)	168	14,83
Vyššie odborné vzdelanie	29	2,56
Vysokoškolské vzdelanie	72	6,35
Bez školského vzdelania – osoby vo veku 15 rokov a viac	36	3,18
Nezistené	11	0,97
Spolu		100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2021

Kultúrno – spoločenský život v obci

V obci majú svoje tradície kultúrno spoločenské podujatia. Ich realizácia začína vo februári detským karnevalom a končí v decembri silvestrovskou zábavou. Vzhľadom k minulým epidemiologickým opatreniam v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 ich v uplynulom období nebolo možné realizovať, prípadne v obmedzených režimoch pri dodržaní všetkých príslušných pandemických opatrení. V súčasnosti sa ich samospráva všetky podľa svojich možností snaží oživiť a navrátiť komunitný život do obce.

Tabuľka 13 Kultúrno - spoločenské podujatia v obci

Mesiac	Podujatie	Organizátor
Február	Karneval	Obec
Marec	Deň učiteľov	Obec
Máj	Vatra	Obec
Jún	Medzinárodný deň detí	Obec
Obdobie leta	Festival Blžskej doliny spevu, tanca	Obec
Obdobie jesene	Posedenie pre dôchodcov	Obec
December	Adventný veniec	Obec
December	Mikuláš	Obec
December	Vianočná zábava	Obec
December	Silvester	Obec

Zdroj: Obecná štatistika

Bytová politika

Štruktúru domového a bytového fondu na základe zistenia SODB 2021 v obci Veľký Blh v najväčšej miere 91,03 % tvoria rodinné domy. V obci sa ešte nachádzajú ďalšie druhy stavieb, podľa popisu tabuľky č.14.

Tabuľka 14 Domový a bytový fond

Domový a bytový fond k 1.1.2021	Počet obyvateľov	Podiel v %
Rodinný dom	335	91,03
Ostatné budovy na bývanie	16	4,35
Bytový dom	5	1,36
Ostatné	5	1,36
Núdzový objekt, neurčený na bývanie	4	1,09
Inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	3	0,82
Spolu	368	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2021

Najväčšia výstavba v obci prebehla v obdobiach rokov 1919-1945 a 1961-1980. Bližšiu históriu výstavby popisuje tabuľka č.15 nižšie.

Tabuľka 15 História výstavby

Obdobie	Počet stavieb	Podiel v %
pred rokom 1919	32	8,7
1919 - 1945	146	39,67
1946 - 1960	73	19,84
1961 - 1980	92	25,00
1981 - 2000	21	5,71
2001 - 2010	1	0,27
2011 - 2015	0	0,00
2016 a neskôr	0	0,00
Nezistené	3	0,82

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2021

Ekonomika

Finančné možnosti obce a majetkovú situáciu podrobne popisuje dokument Individuálna výročná správa Obce Veľký Blh za rok 2021. Tabuľka č. 16 popisuje vývoj majetku obce za rok 2021 z účtovných jednotiek.

Tabuľka 16 Majetok obce

Majetok obce		
Druh	Skutočnosť k 31.12.2020	Skutočnosť k 31.12.2021
Neobežný majetok spolu	2 503 719,17	2 296 362,09
Dlhodobý nehmotný majetok	0,00	0,00
Dlhodobý hmotný majetok	2 282 515,17	2 075 158,09
Dlhodobý finančný majetok	221 204,00	221 204,00
Obežný majetok spolu	218 982,15	247 512,72
Zásoby	1 390,44	799,98
Krátkodobé pohľadávky	15 628,29	12 534,24
Finančné účty	201 963,42	234 178,50
Časové rozlíšenie	172,10	1 546,19
Majetok spolu	2 722 873,42	2 545 421,00

Zdroj: Obecná štatistika

Vo verejnej správe v rámci obce Veľký Blh pracuje 28 zamestnancov. Zamestnanosť vo verejnej správe popisuje tabuľka č. 17.

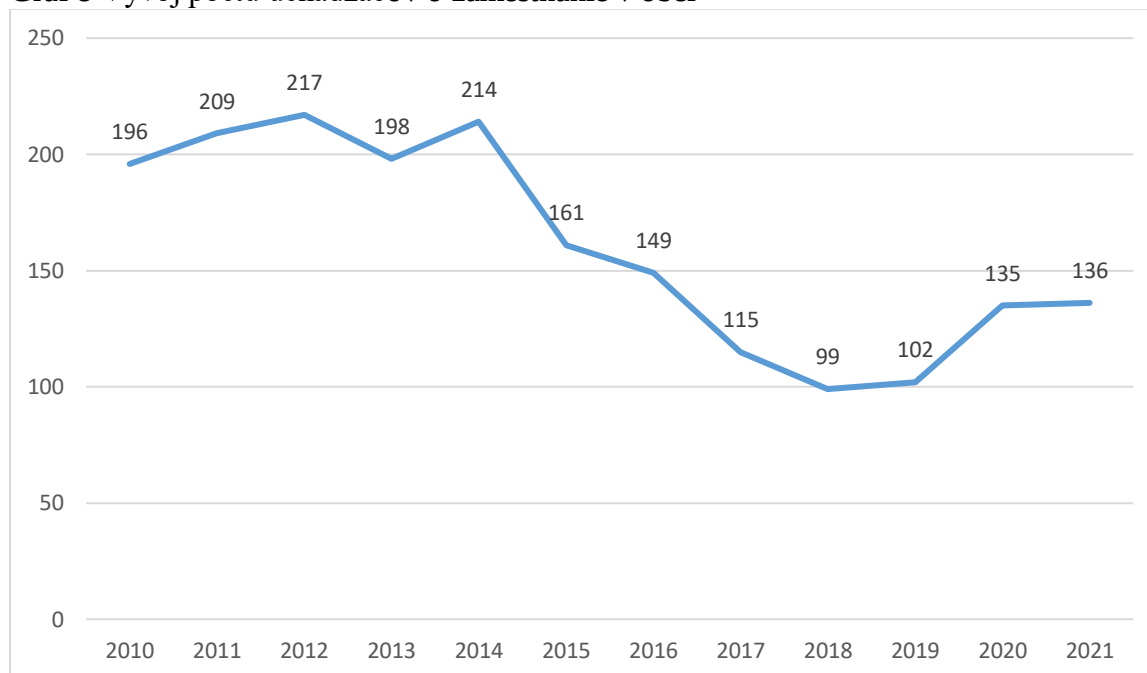
Tabuľka 17 Počet zamestnancov vo verejnej správe

Zamestnanie vo verejnej správe	muži	ženy
Obecný úrad	2	8
ZŠ		8
MŠ		5
TSP		2
Iné		3
SPOLU	2	26

Zdroj: Obecná štatistika

Obec Veľký Blh zaznamenala počas sledovaného obdobia 2010 – 2021 nerovnomerný klesajúci trend uchádzačov o zamestnanie. Podľa sledovaných hodnôt najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie bol zaznamenaný v roku 2012 a to 217 osôb. Najnižší počet uchádzačov o zamestnanie bol dosiahnutý v roku 2018 v počte 99 osôb. Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v obci popisuje nasledovný graf č.8.

Graf 8 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v obci

Zdroj: Štatistický úrad SR, Moja obec v štatistikách.

Na území obce sa nachádzajú podnikateľské subjekty a mimovládne organizácie. Najvýznamnejšie z nich sú uvedené v tabuľkách č. 18 a č. 19.

Tabuľka 18 Evidencia podnikateľských subjektov

P.č.	Podnikateľský subjekt
1	G.GABRIEL, s.r.o., SNP 366, 980 22 Veľký Blh
2	banet s. r. o., Červenej armády 91, 980 22 Veľký Blh
3	SIDERA SK s.r.o., Slobody 3, 980 22 Veľký Blh
4	Kozia farma Kozinka s. r. o., Mieru 298, 980 22 Veľký Blh
5	Agrotrade s.r.o., Družstevná 354, 980 22 Veľký Blh

Zdroj: Obecná štatistika

Tabuľka 19 Evidencia mimovládnych subjektov

	Subjekt
1.	Veľký Blh 2001 o.z. – Podpora a vytváranie aktivít, ktorých cieľom je rozvoj obce Veľký Blh a okolia obce, rozvoj kultúry.
2.	Pohrebné združenie – pomoc pri organizovaní dôstojného pohrebu zosnulého člena a poskytovanie finančnej pomoci.
3.	Pozemkové spoločenstvo – spoločenstvá vlastníkov pozemkov, bytov a pod.
4.	Spevokol Szivárvány – oživenie a zachovanie ľudových tradícií, folklóru a ich odovzdanie budúcim generáciám
5.	Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ) – základný organizačný článok Dobrovoľnej požiarnej ochrany SR
6.	Csemadok ZO - Maďarský spoločenský a kultúrny zväz na Slovensku - Základná organizácia Veľký Blh
7.	Telovýchovná jednota - Futbalový klub Veľký Blh o. z. - Okresné združenie telesnej kultúry

Zdroj: Obecná štatistika

V obci má sídlo Obvodné oddelenie PZ SR (ul. Mieru 311), Pošta na ulici Družby 439. Tiež sa tu nachádzajú ďalšie subjekty poskytujúce služby obyvateľom z oblastí zdravotníctva, sociálnych služieb a maloobchodu (viď. tabuľka 20 nižšie).

Tabuľka 20 Poskytovatelia služieb obyvateľom obce

Poskytovateľ	Oblasť	Činnosť	Adresa
MUDr. Ivan Juršík	Zdravotníctvo	Ambulancia praktického lekára pre dospelých	Slobody 222, 980 22 Veľký Blh
MUDr. Edita Vyletelová	Zdravotníctvo	Ambulancia praktického lekára pre deti a dorast (pediater)	Slobody 222, 980 22 Veľký Blh
MUDr. Miroslava Sallaiová	Zdravotníctvo	Zubná ambulancia (stomatologická) MEDICOMED, spol. s r.o.	Slobody 222, 980 22 Veľký Blh
MUDr. Marcela Nývltová	Zdravotníctvo	Gynekologická ambulancia	Slobody 222, 980 22 Veľký Blh
Mgr. Denisa Valachová	Zdravotníctvo	Lekáreň PLUS Veľký Blh	Družstevná 354, 980 22 Veľký Blh
Domov sociálnych služieb FEMINA	Sociálne služby	Poskytovanie sociálnych služieb klientom	SNP 419, 980 22 Veľký Blh
Fresh - Jana Csintalanová	Maloobchod	Predaj tovarov konečnému kupujúcemu	Družby 256, 980 22 Veľký Blh
COOP Jednota Liptovský Mikuláš, spotrebné družstvo	Maloobchod	Predaj tovarov konečnému kupujúcemu	Družby 320, 980 22 Veľký Blh

Zdroj: Databáza obce.

Sociálne služby

V obci Veľký Blh sa nachádza zariadenie Domov sociálnych služieb Femina (ďalej DSS Femina). Zriaďovateľom DSS Femina je Banskobystrický samosprávny kraj. Zariadenie je rozpočtovou organizáciou s vlastnou právnou subjektivitou. DSS Femina poskytuje sociálne služby dospelým zdravotne postihnutým občanom – ženám s duševnými poruchami a poruchami správania celoročnou formou pobytu. Kapacita nášho zariadenia je 88 klientov. O klientov sa stará 56 členný kolektív pracovníkov na 2 oddeleniach: ležiacom a chodiacom, ktorí zabezpečujú starostlivosť v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách. Zariadenie zabezpečuje pracovnú terapiu a záujmovú činnosť.

V DSS Femina sú využívané všeobecné a špeciálne metódy práce. Zabezpečujú ich sociálni pracovníci, inštruktori sociálnej rehabilitácie, pracovní terapeuti, zdravotné sestry a opatrovatelky. K všeobecným metódam patrí: sociálna evidencia klientov, sociálna

diagnostika klientov, navrhovanie a plánovanie terapie, sociálna rehabilitácia, overovanie výsledkov terapie. Medzi špeciálne metódy patrí: práca s jednotlivcom (realizuje sa prostredníctvom „Individuálnych plánov rozvoja osobnosti“), práca so skupinou – pracovná terapia (najrozšírenejšia forma terapie v zariadení, ktorá zahŕňa prácu v záhrade, pomocné práce v kuchyni a pri upratovaní), muzikoterapia, dramaterapia, starostlivosť o zvieratá, arteterapia. V zariadení sa zaviedla felinoterapia na ležiacom oddelení a canisterapia v celom zariadení. Je tiež zriadené zariadenie podporovaného bývania.

K 29.03.2023 DSS Femina zamestnáva 56 osôb a svoje služby poskytuje 88 klientom.

2.3. Identifikácia výziev, limitov a problémov

Vonkajšie prostredie je určované Európskou úniou a legislatívou Slovenskej republiky. V danej oblasti je smerodajný najmä Plán obnovy a odolnosti SR. Slovensko už pred krízou spôsobenou pandémiou COVID-19 začalo zaostávať. Proces dobiehania životnej úrovne vyspelých štátov EÚ na rozdiel od regionálnych konkurentov spomalil, a to najmä pre absenciu reforiem. Prílev zahraničného kapitálu a know-how, ktorý bol v minulosti hlavným ťahúňom ekonomického dobiehania, sa vyčerpáva. Hlavnou výzvou pre Slovensko je preto vymaniť sa z pasce stredného príjmu a reštartovať konvergenčný proces. Ten by mal byť založený na zveľaďovaní ľudského kapitálu a vytváraní inovačného prostredia, ktoré posilní konkurencieschopnosť Slovenska v aktivitách s vyššou pridanou hodnotou.

Plán obnovy a odolnosti je zameraný na päť kľúčových oblastí verejných politík:

- zelená ekonomika
- vzdelávanie
- veda, výskum a inovácie
- zdravie
- efektívna verejná správa a digitalizácia

Cieľové oblasti pre reformy a investície zohľadňujú kľúčové problémy slovenskej ekonomiky a najdôležitejšie spoločenské výzvy. Boli vybraté na základe porovnania výsledkov krajiny oproti priemeru EÚ ako aj podľa spoločných európskych priorít. Vzdelávanie, veda, výskum, inovácie a zdravie patria k oblastiam, v ktorých Slovensko vo výsledkoch v medzinárodnom porovnaní najviac zaostáva a Európska komisia v nich opakovane odporúča zintenzívniť reformné úsilie. Efektívna verejná správa a digitalizácia sú dôležitými faktormi, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie a kvalitu života. Zelená ekonomika podporí environmentálnu udržateľnosť, kvalitu života a prispieje k rozvoju zelených inovácií.

Tabuľka 21 PEST analýza

Sociálna oblasť	Technologická oblasť	Ekonomická oblasť
Demografické zmeny obyvateľstva	Využívanie IKT pre komunikáciu s obyvateľstvom	Využívanie štrukturálnych fondov EÚ pre spolufinancovanie projektov
Absencia adekvátneho prepojenia vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce	Zlepšovanie kvality poskytovaných služieb verejnosti	Daňové zaťaženie
Odliv mladých obyvateľov, starnutie populácie obce	Rast úrovne výskumu a vývoja, inovácie	Nové trhy a investičné príležitosti pre zamestnávateľov a podnikateľov
	Zavádzanie inovatívnych technológií u kľúčových zamestnávateľov v regióne	Dobudovanie cestnej infraštruktúry
Ekologická oblasť	Politická oblasť	Oblasť hodnôt
Objavenie doposiaľ neidentifikovaných ekologických zdrojov znečistenia	Pripravenosť Vlády SR na čerpanie finančných prostriedkov alokovaných v štrukturálnych fondoch EÚ	Zmena postojov obyvateľstva a ich zapájanie do rozvojových aktivít
Zhoršenie kvality podzemných zdrojov vody a nedostatok kvalitnej pitnej vody	Podpora Vlády SR v oblasti podnikateľského prostredia, inovácií, výskumu a vývoja, cestovného ruchu	
Zhoršujúca sa kvalita ovzdušia vplyvom znečistenia	Proces verejného obstarávania a s ním spojená legislatíva	
	VÚC podporujúca miestny rozvoj	

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Medzi kľúčové trendy vývoja, ktoré by významným spôsobom ovplyvňovali rozvoj územia obce, ak by sa stratégia PHSR neimplementovala, patrí:

- úbytok obyvateľstva územia spôsobený najmä migráciou,
- starnutie obyvateľstva,
- zvyšujúci sa dopyt, nároky a požiadavky na sociálne, zdravotné služby a zariadenia,
- dlhodobo vysoká miera nezamestnanosti,
- nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva,
- nízke pracovné návyky, najmä u mladých ľudí, dlhodobo nezamestnaných skupín obyvateľstva,
- nedostatočný súlad v kvalifikácii pracovnej sily a dopytu zamestnávateľov,
- slabo rozvinutá infraštruktúra cestovného ruchu,
- nedostatočná kooperácia a sieťovanie subjektov v území,
- nedostatočná úroveň dopravnej infraštruktúry v území,
- nedostatočná podpora a aktivizácia územia na ochranu prírodných zdrojov,

- nedostatočné zapájanie miestnych aktérov do procesov ochrany prírody (legislatívne zmeny a pod.),
- absencia koordinačných kapacít pre dekarbonizáciu regiónu a rozvoj udržateľnej sebestačnej energetiky,
- nepripravenosť lesných a poľnohospodárskych systémov na zmenu klímy,
- existencia starých environmentálnych záťaží,
- zlý stav technickej a environmentálnej infraštruktúry,
- vysoká energetická náročnosť všetkých sektorov.

Tabuľka 22 Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík (rozvoja územia)

Druh rizika	Objekt rizika	Zdroj rizika	Nežiaduce dôsledky	Pravdepodobnosť
Technické	Územie	Priemyselné havárie	Znečistenie životného prostredia	Nízka
Ekologické	Územie	Objavenie doposiaľ neidentifikovaných ekologických zdrojov znečistenia	Nadmerné ekologické znečistenie	Nízka
Sociálne	Územie	Odliv mladých obyvateľov, starnutie populácie obce	Neuspokojený dopyt po sociálnych službách	Vysoká
Ekonomické	Územie	Financovanie z komplementárnych zdrojov financovania	Nerealizovanie rozvojových projektov	Stredná

Zdroj: Vlastné spracovanie.

2.4. Strom výziev a problémov

Na základe zhodnotenia možných rizík a PEST analýzy bol zostavený nasledujúci strom výziev a problémov.

2.5. Výstup SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie

SWOT analýza obce bola zostavená na základe spolupráce koordinátora prác a riadiaceho tímu. Kompletizuje a sumarizuje silné a slabé stránky obce, jej vonkajšie príležitosti a hrozby podľa dôležitosti. Analýza bola použitá na spracovanie prehľadu o strategickej situácii obce. SWOT analýza je východiskom pre formulovanie stratégie, ktorá vznikne ako súlad medzi internými schopnosťami obce a jej vonkajším prostredím.

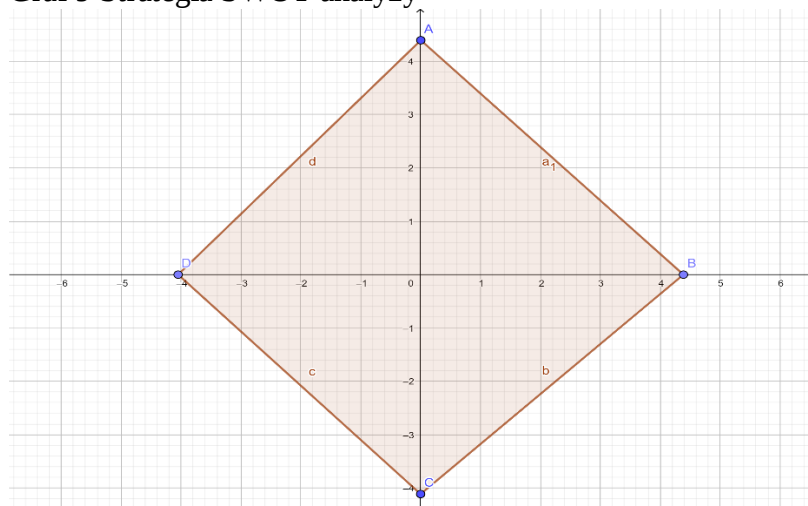
Tabuľka 23 SWOT analýza

Silné stránky	Body	Váha	Spolu	Slabé stránky	Body	Váha	Spolu
Prírodný potenciál pre rekreáciu a pešiu turistiku	4	0,13	0,52	Stav technickej infraštruktúry	-4	0,25	-1,00
Komunitný život v obci	4	0,13	0,52	Stav environmentálnej infraštruktúry	-5	0,35	-1,75
Tradícia kultúry	3	0,11	0,33	Dostupnosť, ponuka služieb v obci	-2	0,15	-0,30
Poľnohospodárska činnosť v obci	5	0,25	1,25	Odliv mladých obyvateľov obce	-4	0,25	-1,00
Aktívny prístup samosprávy o všestranný rozvoj	5	0,25	1,25				
Nízka miera kriminality	4	0,13	0,52				
			4,39				-4,05
Príležitosti	Body	Váha	Spolu	Ohrozenia	Body	Váha	Spolu
Nové trendy v cestovnom ruchu (individuálna rekreácia, zážitkový vidiecky cestovný ruch)	5	0,25	1,25	Ekonomické, sociálne dopady pandémie COVID – 19	-3	0,11	-0,33
Dodatočné zdroje financovania	5	0,25	1,25	Energetická kríza	-5	0,33	-1,65
Rozšírenie spolupráce v mikroregióne	3	0,11	0,33	Inflačná kríza	-4	0,15	-0,60
Podporné mechanizmy informovanosti o doplnkových zdrojoch	4	0,13	0,52	Vysoká konkurencia čerpania eurofondov	-4	0,15	-0,60
Podpora projektov s pridanou hodnotou	4	0,13	0,52	Starnutie populácie	-4	0,15	-0,60
Odborné pomoci samosprávam	4	0,13	0,52	Administratívna náročnosť prípravy, realizácie, implementácie projektov s podporou NFP	-3	0,11	-0,33
			4,39				-4,11

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Sčítaním internej časti SWOT analýzy, $S = 4,39$ a $W = (-4,05)$ získame výsledok . Sčítaním externej časti SWOT analýzy $O = 4,39$ a $T = (-4,11)$ získame výsledok . Zo SWOT analýzy obce vyplýva ofenzívna stratégia. Obec vzhľadom na svoje súčasné silné stránky by mala byť schopná reagovať na vonkajšie príležitosti.

Graf 9 Stratégia SWOT analýzy

Zdroj: Vlastné spracovanie.

3. Rozvojová stratégia

Strategická časť PHSR nadväzuje na analytickú časť. Záver analytickej časti obsahuje SWOT analýzu a hodnotenie možných rizík. Strategická časť obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik a určí hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. Strategická časť obsahuje:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách - oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

3.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Pri stanovení vízie rozvoja územia obce Veľký Blh bolo nutné prihliadať na ten fakt, že sa vzťahuje k dlhodobému horizontu 10 až 15 rokov. Vízia by mal byť v súlade s Národnou stratégiou regionálneho rozvoja SR a Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2022 – 2030.

Vízie a ciele národnej stratégie sa vzťahujú na obdobie do roku 2030. Ťažiskom dokumentu sú rozvojové priority štátu pre programové obdobie 2021- 2027, ktoré majú viesť k splneniu vytýčených významných národných cieľov.

„Víziou obce Veľký Blh je so vzájomnou spoluprácou budovať vidiecku obec s komplexnými službami uspokojujúcimi potreby svojich obyvateľov so zreteľom na existujúce možnosti ...“

Hlavným cieľom obce Veľký Blh je : *„Zvýšenie kvality života obyvateľov, zefektívnením ekonomickej výkonnosti obce s vyváženým rozvojom hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.“*

3.2. Štruktúra priorít a ich väzby

Pre naplnenie uvedenej vízie obce boli stanovené tri prioritné oblasti rozvoja počas rokov 2023 – 2030. Jedná sa o tieto oblasti:

1. **hospodárska oblasť,**
2. **sociálna oblasť,**
3. **environmentálna oblasť.**

V rámci **hospodárskej oblasti** k špecifickým cieľom patria: skvalitnenie a zlepšenie stavu technickej infraštruktúry, skvalitňovanie podmienok pre rozvoj malého a stredného podnikania. Dosiahnutie stanovených cieľov závisí predovšetkým od možností a schopností obce využiť doplnkové zdroje financovania.

Špecifické ciele **sociálnej oblasti** sa zameriavajú na projekty a aktivity starostlivosti o ľudské zdroje a zvyšujúce ich kvalitu. Kvalita ľudských zdrojov predstavuje podstatný faktor ďalšieho rozvoja obce, ktorého dynamika rozhodne o úspešnosti v naplnení stanovených cieľov vo všetkých prioritných oblastiach. Vízia predpokladá pozitívny vzťah občanov k obci, otvorenosť a poskytovanie bezpečia.

Špecifickým cieľom **environmentálnej oblasti** je ochrana a podpora udržateľnosti životného prostredia a na už zrealizované projekty v obci. Dôležitými sektormi uvedenej oblasti je prevencia, separovanie odpadu, separácia odpadu, odpadové hospodárstvo (kanalizácia, ČOV). Výsledkom stratégií vyššie uvedených oblastí by mal byť vyvážený rozvoj obce.

V týchto prioritných oblastiach rozvoja si obec stanovila strategické ciele a navrhla opatrenia, ktorými tieto strategické ciele dosiahne. Opatrenia prislúchajúce jednotlivým prioritným oblastiam sú uvedené v nasledujúcej tabuľke č. 24.

Tabuľka 24 Špecifické ciele a opatrenia rozvoja

1. Prioritná oblasť - Hospodárska	2. Prioritná oblasť - Sociálna	3. Prioritná oblasť - Environmentálna
Špecifický cieľ Skvalitnenie a zlepšenie stavu technickej infraštruktúry Skvalitňovanie podmienok pre rozvoj malého a stredného podnikania	Špecifický cieľ Zvýšenie kvality života obyvateľov obce	Špecifický cieľ Zlepšenie stavu životného prostredia v obci Podpora biodiverzity v obci Čistenie vodných tokov
Opatrenie 1.1 Budovanie a rekonštrukcia technickej infraštruktúry Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti verejných budov Opatrenie 1.3 Obnova a rekonštrukcia vzhľadu obce	Opatrenie 2.1 Skvalitnenie podmienok vzdelávacích procesov Opatrenie 2.2 Rozvoj služieb obyvateľom Opatrenie 2.3 Vybudovanie, opravy a rozšírenie športových ihrísk, komponentov a doplnkovej infraštruktúry Opatrenie 2.4 Obnova a rozvoj kultúry a tradícií	Opatrenie 3.1 Budovanie, rekonštrukcia environmentálnej infraštruktúry Opatrenie 3.2 Odstraňovanie ekologických záťaží a nakladanie s odpadmi Opatrenie 3.3 Obnova vidieckej krajiny Opatrenie 3.4 Budovanie infraštruktúry OZE

	Opatrenie 2.5 Budovanie občianskej spoločnosti	
--	--	--

Zdroj: Vlastné spracovanie.

3.3. Systém cieľov, ich súvislosti

Uvedená podkapitola predstavuje programovú časť PHSR. Nadväzuje na strategickú časť kapitoly (a samotného PHSR) a obsahuje opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Zmyslom programovej časti je jej príspevok k splneniu stanoveného hlavného cieľa v oblasti rozvoja samosprávy.

Tabuľka 25 Súhrn opatrení, projektov podľa prioritných oblastí

PRIORITNÁ OBLASŤ 1 – HOSPODÁRSKA OBLASŤ		
Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť/oblasť
Opatrenie 1.1 Budovanie a rekonštrukcia technickej infraštruktúry	1.1.1 Výstavba nových, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich chodníkov vrátane rozšírenia dažďovej kanalizácie, rigolov, lávok	Hospodárska oblasť
	1.1.2 Čistenie a vyhlbovanie jarkov – ulica SNP	
	1.1.3 Príprava stavebných pozemkov	
	1.1.4 Modernizácia verejného osvetlenia	
Opatrenie 1.2 Rekonštrukcia, modernizácia vybavenia, zníženie energetickej náročnosti verejných budov	1.2.1 Zateplenie kultúrneho domu	
	1.2.2 Rekonštrukcia obecnej budovy a jej areálu – dielňa	
	1.2.3 Rekonštrukcia obecného školského bytu	
	1.2.4 Rekonštrukcia obecného bytu na ul. Mieru	
	1.2.5 Rekonštrukcia obecného úradu	
	1.2.6. Rekonštrukcia sobášnej miestnosti	
Opatrenie 1.3 Obnova a rekonštrukcia vzhľadu obce	1.3.1 Rekonštrukcia domu smútku a modernizácia vybavenia	
	1.3.2 Budovanie prístupovej komunikácie na katolícky cintorín a vstupné schody	
	1.3.3 Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	
	1.3.4 Vybudovanie cyklotrasy	
	1.3.5 Rekonštrukcia areálu bývalého kúpaliska - vonkajší amfiteáter	
	1.3.6 Rekonštrukcia oplatenia ZŠ	

	1.3.7 Rekonštrukcia oplotenia zdravotného strediska		
PRIORITNÁ OBLASŤ 2 – SOCIÁLNA OBLASŤ			
Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť/oblasť	
Opatrenie 2.1 Skvalitnenie podmienok vzdelávacích procesov	2.1.1 Rekonštrukcia telocvične pri ZŠ	Sociálna oblasť	
	2.1.2 Rekonštrukcia interiéru a sociálneho zariadenia v MŠ		
Opatrenie 2.2 Rozvoj služieb obyvateľom	2.2.1 Zriadenie obecnej knižnice		
	2.2.2 Rekonštrukcia, modernizácia vybavenia – Dom služieb		
	2.2.3 Rekonštrukcia, revitalizácia a opravy cintorínov, vybudovanie urnového hája, urnovej steny		
	2.2.4 Zvýšenie atraktivity obce pre podnikateľov a ponuku služieb (kaderníctvo, bankové služby-bankomat)		
	2.2.5 Rozšírenie kamerového systému		
Opatrenie 2.3 Vybudovanie, opravy a rozšírenie športových ihrísk, komponentov a doplnkovej infraštruktúry	2.3.1 Rekonštrukcia športového areálu – futbalové ihrisko		
	2.3.2 Rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov na športovom areáli – tribúna		
	2.3.3 Vybudovanie detského ihriska (ulica SNP)		
	2.3.4 Vybudovanie multifunkčného ihriska		
Opatrenie 2.4 Obnova a rozvoj kultúry a tradícií	2.4.1 Rekonštrukcia, modernizácia vybavenia – Dom ľudový		
Opatrenie 2.5 Budovanie občianskej spoločnosti	2.5.1 Organizovanie komunitných činností, brigád		
PRIORITNÁ OBLASŤ 3 – ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť/oblasť	
Opatrenie 3.1 Budovanie, rekonštrukcia environmentálnej infraštruktúry	3.1.1 Rekonštrukcia ČOV	Environmentálna oblasť	
	3.1.2 Vybudovanie siete verejných vodovodov do cintorínov		
	3.1.3 Dobudovanie kanalizačnej siete		
Opatrenie 3.2 Odstraňovanie ekologických záťaží a nakladanie s odpadmi	3.2.1 Rekonštrukcia zberného dvora		
	3.2.2 Rozšírenie kompostárne		
Opatrenie 3.3 Obnova vidieckej krajiny	3.3.1 Revitalizácia okolia obce, výsadba verejnej zelene		
	3.3.2 Úprava parku		
	3.3.3 Čistenie okolia riekv Blh		

	3.3.4 Revitalizácia areálu v okolí kultúrneho domu	
	3.3.5 Vybudovanie oddychovej zóny (altánok)	
Opatrenie 3.4 Budovanie infraštruktúry OZE	3.4.1 Budovanie a modernizácia obnoviteľných zdrojov energie - solárne panely	

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v prehľade v tabuľke č. 26. Ukazovatele sú rozdelené do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu - práce, tovary a služby, ktoré boli financované počas realizácie aktivít projektu vyjadrené z finančného a vecného hľadiska,
- ukazovatele výsledku - okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, ktorý je k dispozícii pre cieľovú skupinu alebo sa jedná o služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu - dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu, ktorý však realizátor projektu nemôže ovplyvniť.

Tabuľka 26 Ukazovatele vstupov, výsledkov, dopadov PHSR

Typ ukazovateľa	Názov ukazovateľa	Definícia	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
1.1.1 Výstavba nových, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich chodníkov vrátane rozšírenia dažďovej kanalizácie, rigolov, lávok						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		1 150 000
	Výsledok	Dĺžka novovybudovaných, rekonštruovaných, modernizovaných chodníkov, dažďovej kanalizácie, rigolov, lávok	OcÚ	m		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
Priorita 1.1.2 Čistenie a vyhlbovanie jarkov – ulica SNP						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		50 000
	Výsledok	Dĺžka vyčistených, vyhlbených jarkov	OcÚ	m		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.1.3 Príprava stavebných pozemkov						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		700 000
	Výsledok	Počet vyčlenených stavebných pozemkov	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.1.4 Modernizácia verejného osvetlenia						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		200 000
	Výsledok	Počet nových svetidiel	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.2.1 Zateplenie kultúrneho domu						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		200 000
	Výsledok	Rekonštruovaná verejná budova	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.2.2 Rekonštrukcia obecnej budovy a jej areálu – dielňa						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		200 000
	Výsledok	Rekonštruovaná verejná budova	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.2.3 Rekonštrukcia obecného školského bytu						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		80 000
	Výsledok	Rekonštruovaná verejná budova	OcÚ	Počet		

	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.2.4 Rekonštrukcia obecného bytu na ul. Mieru						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		100 000
	Výsledok	Rekonštruovaná verejná budova	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.2.5 Rekonštrukcia obecného úradu						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		180 000
	Výsledok	Rekonštruovaná verejná budova	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.2.6 Rekonštrukcia sobášnej miestnosti						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		80 000
	Výsledok	Rekonštrukcia, modernizácia časti verejnej budovy	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.3.1 Rekonštrukcia domu smútku a modernizácia vybavenia						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		250 000
	Výsledok	Rekonštrukcia, modernizácia verejnej budovy	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.3.2 Budovanie prístupovej komunikácie na katolícky cintorín a vstupné schody						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		170 000
	Výsledok	Dĺžka prístupovej komunikácie	OcÚ	m		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.3.3 Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		200 000
	Výsledok		OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.3.4 Vybudovanie cyklotrasy						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		100 000
	Výsledok	Dĺžka vybudovanej cyklotrasy	OcÚ	m		
	Dopad	Zvýšenie kvality života v obci	OcÚ	Počet		
1.3.5 Rekonštrukcia areálu bývalého kúpaliska - vonkajší amfiteáter						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		200 000
	Výsledok	Počet vonkajších amfiteátrov	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zvýšenie kvality života v obci	OcÚ	Počet		
1.3.6 Rekonštrukcia oplozenia ZŠ						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		50 000
	Výsledok	Dĺžka rekonštruovaného oplozenia	OcÚ	m		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
1.3.7 Rekonštrukcia oplozenia zdravotného strediska						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		50 000
	Výsledok	Dĺžka rekonštruovaného oplozenia	OcÚ	m		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
2.1.1 Rekonštrukcia telocvične pri ZŠ						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		160 000
	Výsledok	Počet rekonštruovaných telocviční	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zvýšenie kvality života v obci	OcÚ	Počet		
2.1.2 Rekonštrukcia interiéru a sociálneho zariadenia v MŠ						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		60 000
	Výsledok	Počet rekonštruovaných verejných budov	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zvýšenie kvality života v obci	OcÚ	Počet		
2.2.1 Zriadenie obecnej knižnice						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		190 000
	Výsledok	Počet obecných knižníc	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zvýšenie kvality života v obci	OcÚ	Počet		
2.2.2 Rekonštrukcia, modernizácia vybavenia – Dom služieb						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		280 000
	Výsledok	Rekonštruovaná, modernizovaná verejná budova	OcÚ	Počet		

	Dopad	Zvýšenie kvality života v obci	OcÚ	Počet		
2.2.3 Rekonštrukcia, revitalizácia a opravy cintorínov, vybudovanie urnového hája, urnovej steny						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		70 000
	Výsledok	Počet rekonštrukčných prác	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
2.2.4 Zvýšenie atraktivity obce pre podnikateľov a ponuku služieb (kaderníctvo, bankové služby-bankomat)						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		10 000
	Výsledok	Počet nových podnikateľských služieb v obci	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zvýšenie ponuky služieb v obci	OcÚ	Počet		
2.2.5 Rozšírenie kamerového systému						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		20 000
	Výsledok	Zníženie miery kriminality	OcÚ	%		
	Dopad	Zvýšenie kvality života v obci	OcÚ	Počet		
2.3.1 Rekonštrukcia športového areálu – futbalové ihrisko						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		120 000
	Výsledok	Počet rekonštrukčných prác	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zvýšenie kvality života v obci	OcÚ	Počet		
2.3.2 Rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov na športovom areáli – tribúna						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		85 000
	Výsledok	Počet rekonštrukčných prác	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
2.3.3 Vybudovanie detského ihriska (ulica SNP)						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		15 000
	Výsledok	Počet detských ihrísk	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zvýšenie kvality života v obci	OcÚ	Počet		
2.3.4 Vybudovanie multifunkčného ihriska						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		70 000
	Výsledok	Počet multifunkčných ihrísk	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zvýšenie kvality života v obci	OcÚ	Počet		
2.4.1 Rekonštrukcia, modernizácia vybavenia – Dom ľudový						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		25 000
	Výsledok	Počet rekonštruovaných, modernizovaných pamiatkových budov	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
2.5.1 Organizovanie komunitných činností, brigád						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		40 000
	Výsledok	Počet komunitných činností, brigád	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty sociálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
3.1.1 Rekonštrukcia ČOV						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		500 000
	Výsledok	Počet rekonštrukčných prác	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
3.1.2 Vybudovanie siete verejných vodovodov do cintorínov						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		65 000
	Výsledok	Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	OcÚ	m		
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
3.1.3 Dobudovanie kanalizačnej siete						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		150 000
	Výsledok	Dĺžka vybudovanej kanalizačnej siete	OcÚ	m		
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
3.2.1 Rekonštrukcia zberného dvora						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		1 200 000
	Výsledok	Počet zberných dvorov	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
3.2.2 Rozšírenie kompostárne						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		200 000
	Výsledok	Počet kompostární	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		

3.3.1 Revitalizácia okolia obce, výsadba verejnej zelene						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		50 000
	Výsledok	Revitalizované verejné priestranstvá, počet vysadenej zelene	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
3.3.2 Úprava parku						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		1 000 000
	Výsledok	Revitalizované verejné priestranstvá	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
3.3.3 Čistenie okolia rieky Blh						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		20 000
	Výsledok	Revitalizované verejné priestranstvá	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
3.3.4 Revitalizácia areálu v okolí kultúrneho domu						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		80 000
	Výsledok	Revitalizované verejné priestranstvá	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
3.3.5 Vybudovanie oddychovej zóny (altánok)						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		40 000
	Výsledok	Revitalizované verejné priestranstvá	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		
3.4.1 Budovanie a modernizácia obnoviteľných zdrojov energie - solárne panely						
Hlavné – Core ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR		270 000
	Výsledok	Počet novovybudovaných OZE	OcÚ	Počet		
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	OcÚ	Počet		

Zdroj: Vlastné spracovanie.

4. Implementačný plán a plán monitorovania

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce s formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- východiská,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR,
- akčný plán s výhľadom na roky 2023-2030.

4.1. Nástroje, opatrenia, aktivity na implementáciu stratégie

Obecný úrad má v oblasti prípravy a realizácie programu rozvoja dostatočné skúsenosti na programovej aj projektovej úrovni. Pri realizácii PHSR vystupujú ako partneri obyvatelia obce, ktorí boli prizvaní a zúčastnili sa verejných stretnutí, kde definovali svoje požiadavky, spolupracovali pri definovaní silných a slabých stránok svojej obce. Následne aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHSR obce. V rámci prípravy dokumentu bol vypracovaný i dotazník, ktorý bol distribuovaný obcou do domácností. Výstupy dotazníkového prieskumu boli zapracované do strategického dokumentu a obec pristúpila aj k verejným stretnutiam s občanmi/podnikateľmi a záujmovými skupinami. Rovnako tak poslanci a zamestnanci OcÚ boli prizvaní ku konzultácii jednotlivých častí strategického dokumentu.

Realizácia PHSR obce je činnosťou samosprávy obce a obec ju vykonáva prostredníctvom svojich orgánov (obecné zastupiteľstvo, starosta). Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky poslancov, OcÚ, partnerov a verejnosti, do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. Táto činnosť naplánovaná do termínu september príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok, aj jeho prípadná aktualizácia.

Vo vzťahu k realizácii PHSR obecné zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Obecné zastupiteľstvo taktiež schvaľuje spolufinancovanie projektov. Obecné zastupiteľstvo schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy, rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Najvyšším výkonným orgánom obce a jeho predstaviteľom je starosta. Rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nespádajú do právomocí a kompetencií obecného zastupiteľstva. Starosta sa spolupodieľal na príprave dokumentu, riadil proces realizácie, podpisuje schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (radiace orgány príslušných operačných programov, dodávatelia, kontrolné skupiny projektov a i.).

Inštitucionálnu a administratívnu stránku zabezpečuje obecný úrad. Vzhľadom na personálne kapacity obecnej samosprávy, bude obecný úrad (v prípade nutnosti a zvážená možnosť) spolupracovať s externými konzultačnými spoločnosťami.

Rôzne formy komunikácie budú súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR v rámci povinnej i nep povinnej činnosti informovania a publicity (pri

projektoch financovaných z EŠIF a dotačných titulov) alebo v rámci komunikácie zainteresovaných cieľových skupín pri príprave a realizácii jednotlivých projektov. Vzhľadom na charakter obce, prebieha komunikácia osobným stykom s predstaviteľmi/zamestnancami obce, alebo priamou účasťou na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Dôležitým nástrojom komunikácie je pre obec webová stránka, ďalej informačná tabuľa, rozhlas a noviny. Komunikácia s obyvateľmi prebieha neustále až do ukončenia platnosti PHSR.

Ďalším nástrojom komunikácie sú i rokovania v rámci obecného zastupiteľstva, kde materiál na rokovanie pripravuje starosta obce v súčinnosti so zamestnancami obce. Rovnako tak hlavný kontrolór, vychádzajúc z definície jeho funkcie, môže dať stanovisko k prerokovanému materiálu.

4.2. Systém monitorovania plnenia priorít a cieľov stratégie

Proces monitorovania PHSR sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú uvedené v tabuľke č. 26 (vyššie) – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania je monitorovacia správa za príslušný rok schválená OcÚ, resp. monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v systéme ITMS. Za prípravu monitorovacej správy zodpovedá príslušný garant podľa povahy projektu. Jednať sa pritom môže o starostu obce, hlavného kontrolóra obce, poslancov, resp. inú poverenú osobu.

Cieľom monitorovania je získavanie informácií o reálnom plnení opatrení, o prípadnom negatívnom vývoji, spôsobe realizácie, definovanie a prijatie nápravných opatrení.

Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky partnerov, OcÚ, poslancov a verejnosti, do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. Táto činnosť je naplánovaná do termínu príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok, jeho prípadná aktualizácia, hodnotenie ukazovateľov vrátane korekcií v rámci pravidelného každoročného hodnotenia. V prípade nutnosti korekcií mimo stanovené termíny vykoná korekciu starosta obce. Celkový plán hodnotenia je spracovaný v tabuľke č. 27.

Tabuľka 27 Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2023-2030

Typ hodnotenia	Vykonat' prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2026	Podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Tematické hodnotenie časti PHSR	2025	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	Nerozhoduje	Pri značnom odklone od stanovených cieľov a/alebo zmene stanovených cieľov jednotlivých prioritných oblastí a/alebo zmene hodnôt ukazovateľov. Pri návrhu na revíziu PHSR.
		Pri návrhu na revíziu PHSR

Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2025-2030	Na základe rozhodnutia starostu v zmysle príslušných predpisov, na základe rozhodnutia kontrolného orgánu obce, na základe podnetu poslancov, na základe protokolu Národného kontrolného úradu SR, na základe Správy auditu.
--	-----------	--

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Súčasťou systému monitorovania plnenia priorít a cieľov PHSR je aj stanovenie si akčného plánu realizácie projektov a opatrení. Nasledujúca tabuľka č. 28 sumarizuje plán realizácie opatrení pre jednotlivé prioritné oblasti PHSR.

Tabuľka 28 Akčný plán na roky 2023-2030

Akčný plán pre oblasť PO Hospodárska oblasť	
Opatrenie 1.1 Budovanie a rekonštrukcia technickej infraštruktúry	Realizátor
1.1.1 Výstavba nových, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich chodníkov vrátane rozšírenia dažďovej kanalizácie, rigolov, lávok	Obec
1.1.2 Čistenie a vyhlbovanie jarkov – ulica SNP	Obec
1.1.3 Príprava stavebných pozemkov	Obec
1.1.4 Modernizácia verejného osvetlenia	Obec
Opatrenie 1.2 Rekonštrukcia, modernizácia vybavenia, zníženie energetickej náročnosti verejných budov	
1.2.1 Zateplenie kultúrneho domu	Obec
1.2.2 Rekonštrukcia obecnej budovy a jej areálu – dielňa	Obec
1.2.3 Rekonštrukcia obecného školského bytu	Obec
1.2.4 Rekonštrukcia obecného bytu na ul. Mieru	Obec
1.2.5 Rekonštrukcia obecného úradu	Obec
1.2.6. Rekonštrukcia sobášnej miestnosti	Obec
Opatrenie 1.3 Obnova a rekonštrukcia vzhľadu obce	
1.3.1 Rekonštrukcia domu smútku a modernizácia vybavenia	Obec
1.3.2 Budovanie prístupovej komunikácie na katolícky cintorín a vstupné schody	Obec
1.3.3 Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	Obec
1.3.4 Vybudovanie cyklotrasy	Obec
1.3.5 Rekonštrukcia areálu bývalého kúpaliska - vonkajší amfiteáter	Obec
1.3.6 Rekonštrukcia oplotenia ZŠ	Obec
1.3.7 Rekonštrukcia oplotenia zdravotného strediska	Obec
Akčný plán pre oblasť PO Sociálna oblasť	
Opatrenie 2.1 Skvalitnenie podmienok vzdelávacích procesov	
2.1.1 Rekonštrukcia telocvične pri ZŠ	Obec
2.1.2 Rekonštrukcia interiéru a sociálneho zariadenia v MŠ	Obec
Opatrenie 2.2 Rozvoj služieb obyvateľom	
2.2.1 Zriadenie obecnej knižnice	Obec
2.2.2 Rekonštrukcia, modernizácia vybavenia – Dom služieb	Obec
2.2.3 Rekonštrukcia, revitalizácia a opravy cintorínov, vybudovanie urnového hája, urnovej steny	Obec

2.2.4 Zvýšenie atraktivity obce pre podnikateľov a ponuku služieb (kaderníctvo, bankové služby-bankomat)	Obec
2.2.5 Rozšírenie kamerového systému	Obec
Opatrenie 2.3 Vybudovanie, opravy a rozšírenie športových ihrísk, komponentov a doplnkovej infraštruktúry	
2.3.1 Rekonštrukcia športového areálu – futbalové ihrisko	Obec
2.3.2 Rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov na športovom areáli – tribúna	Obec
2.3.3 Vybudovanie detského ihriska (ulica SNP)	Obec
2.3.4 Vybudovanie multifunkčného ihriska	Obec
Opatrenie 2.4 Obnova a rozvoj kultúry a tradícií	
2.4.1 Rekonštrukcia, modernizácia vybavenia – Dom ľudový	Obec
Opatrenie 2.5 Budovanie občianskej spoločnosti	
2.5.1 Organizovanie komunitných činností, brigád	Obec
Akčný plán pre oblasť PO Environmentálne oblasť	
Opatrenie 3.1 Budovanie, rekonštrukcia environmentálnej infraštruktúry	
3.1.1 Rekonštrukcia ČOV	Obec
3.1.2 Vybudovanie siete verejných vodovodov do cintorínov	Obec
3.1.3 Dobudovanie kanalizačnej siete	Obec
Opatrenie 3.2 Odstraňovanie ekologických záťaží a nakladanie s odpadmi	
3.2.1 Rekonštrukcia zberného dvora	Obec
3.2.2 Rozšírenie kompostárne	Obec
Opatrenie 3.3 Obnova vidieckej krajiny	
3.3.1 Revitalizácia okolia obce, výsadba verejnej zelene	Obec
3.3.2 Úprava parku	Obec
3.3.3 Čistenie okolia rieky Blh	Obec
3.3.4 Revitalizácia areálu v okolí kultúrneho domu	Obec
3.3.5 Vybudovanie oddychovej zóny (altánok)	Obec
Opatrenie 3.4 Budovanie infraštruktúry obnoviteľných zdrojov energie	
3.4.1 Budovanie a modernizácia obnoviteľných zdrojov energie - solárne panely	Obec

5. Plán využitia zdrojov a finančný plán

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Postupovalo sa podľa metodiky a to nasledovne:

- Pracovná skupina zabezpečila spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR a indikatívny finančný plán PHSR.
- Koordinátor prác vypracoval návrhy hodnotiacich tabuliek podľa troch oblastí.
- Návrh finančnej časti sa prerokoval v pracovnej skupine a aj s partnermi.
- Schválený indikatívny rozpočet sa zapracuje do programového rozpočtu samosprávy a ďalších záväzných dokumentov.
- Pracovná skupina zabezpečila rozpracovanie Indikatívneho finančného plánu do akčných plánov.

5.1. Plán využitia zdrojov, finančný plán implementácie stratégie

Zdroje financovania realizácie PHSR je možné rozčleniť na dve základné kategórie:

Riadne zdroje finančného zabezpečenia

Verejné zdroje

- štátny rozpočet,
- štátne účelové fondy (Environmentálny fond, Štátny fond rozvoja bývania, Recyklačný fond),
- rozpočet vyšších územných celkov (VÚC),
- rozpočet obce.

Iné zdroje

- prostriedky fyzických osôb,
- prostriedky právnických osôb,
- úvery,
- príspevky medzinárodných organizácií,
- iné prostriedky.

Doplňkové zdroje finančného zabezpečenia

- finančné prostriedky z Európskej únie (programovacie obdobie 2021-2027)

Financovanie jednotlivých projektov bude viaczdrojové, pričom závisieť od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa opierať o zdroje obce, štátu, EÚ, VÚC a súkromné zdroje. Vyčíslenie jednotlivých zámerov bolo stanovené kvalifikovaným odhadom, prieskumom a taktiež sa vychádzalo z existujúcich výkazov výmerov/rozpočtov

projektantov. Finálne podoby budú súčasťou ŽoNFP a budú vychádzať najmä z procesu verejného obstarávania.

Tabuľka 29 Model viaczdrojového financovania - intervenčná matica

Projekt	Viaczdrojové financovanie							
	Celkové náklady	Verejné financie (EÚ, Štát, VÚC)					Vlastné zdroje	Iné zdroje
		POO	EŠIF	CLLD	Štát. rozpočet	VÚC		
1.1.1 Výstavba nových, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich chodníkov vrátane rozšírenia dažďovej kanalizácie, rigolov, lávok	1 150 000		977 500		80 500		92 000	
1.1.2 Čistenie a vyhlbovanie jarkov – ulica SNP	50 000		42 500		3 500		4 000	
1.1.3 Príprava stavebných pozemkov	700 000						700 000	
1.1.4 Modernizácia verejného osvetlenia	200 000		170 000		14 000		16 000	
1.2.1 Zateplenie kultúrneho domu	200 000	200 000						
1.2.2 Rekonštrukcia obecnej budovy a jej areálu – dielňa	200 000	200 000						
1.2.3 Rekonštrukcia obecného školského bytu	80 000		68 000		5 600		6 400	
1.2.4 Rekonštrukcia obecného bytu na ul. Mieru	100 000		85 000		7 000		8 000	
1.2.5 Rekonštrukcia obecného úradu	180 000	180 000						
1.2.6. Rekonštrukcia sobášnej miestnosti	80 000		68 000		5 600		6 400	
1.3.1 Rekonštrukcia domu smútku a modernizácia vybavenia	250 000		212 500		17 500		20 000	
1.3.2 Budovanie prístupovej komunikácie na katolícky cintorín a vstupné schody	170 000		144 500		11 900		13 600	
1.3.3 Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	200 000	200 000						
1.3.4 Vybudovanie cyklotrasy	100 000		85 000		7 000		8 000	
1.3.5 Rekonštrukcia areálu bývalého kúpaliska - vonkajší amfiteáter	200 000		170 000		14 000		16 000	
1.3.6 Rekonštrukcia oplotenia ZŠ	50 000						25 000	25 000
1.3.7 Rekonštrukcia oplotenia zdravotného strediska	50 000						25 000	25 000
2.1.1 Rekonštrukcia telocvične pri ZŠ	160 000		136 000		11 200		12 800	
2.1.2 Rekonštrukcia interiéru a sociálneho zariadenia v MŠ	60 000		51 000		4 200		4 800	
2.2.1 Zriadenie obecnej knižnice	190 000		161 500		13 300		15 200	
2.2.2 Rekonštrukcia, modernizácia vybavenia – Dom služieb	280 000	280 000						
2.2.3 Rekonštrukcia, revitalizácia a opravy cintorínov, vybudovanie urnového hája, urnovej steny	70 000		59 500		4 900		5 600	
2.2.4 Zvýšenie atraktivity obce pre podnikateľov a ponuku služieb (kaderníctvo, bankové služby-bankomat)	10 000						10 000	
2.2.5 Rozšírenie kamerového systému	20 000						20 000	
2.3.1 Rekonštrukcia športového areálu – futbalové ihrisko	120 000		102 000		8 400		9 600	

2.3.2 Rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov na športovom areáli – tribúna	85 000		72 250		5 950		6800	
2.3.3 Vybudovanie detského ihriska (ulica SNP)	15 000		12 750		1 050		1 200	
2.3.4 Vybudovanie multifunkčného ihriska	70 000		59 500		4 900		5 600	
2.4.1 Rekonštrukcia, modernizácia vybavenia – Dom ľudový	25 000			25 000				
2.5.1 Organizovanie komunitných činností, brigád	40 000						20 000	20 000
3.1.1 Rekonštrukcia ČOV	500 000		425 000		35 000		40 000	
3.1.2 Vybudovanie siete verejných vodovodov do cintorínov	65 000		55 250		4 550		5 200	
3.1.3 Dobudovanie kanalizačnej siete	150 000		127 500		10 500		12 000	
3.2.1 Rekonštrukcia zberného dvora	1 200 000		1 020 000		84 000		96 000	
3.2.2 Rozšírenie kompostárne	200 000		170 000		14 000		16 000	
3.3.1 Revitalizácia okolia obce, výsadba verejnej zelene	50 000			50 000				
3.3.2 Úprava parku	1 000 000		850 000		70 000		80 000	
3.3.3 Čistenie okolia rieky Blh	20 000						10 000	10 000
3.3.4 Revitalizácia areálu v okolí kultúrneho domu	80 000			80 000				
3.3.5 Vybudovanie oddychovej zóny (altánok)	40 000			20 000		10 000	10 000	
3.4.1 Budovanie a modernizácia obnoviteľných zdrojov energie - solárne panely	270 000		229 500		18 900		21 600	

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Po naplánovaní rozpočtov viaczdrojového financovania jednotlivých projektov sa vykonala sumarizácia indikatívneho rozpočtu pre jednotlivé prioritné oblasti.

Tabuľka 30 Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	Zdroj							Spolu
	POO	EŠIF	CLLD	Št. rozp.	VÚC	Vlastné zdroje	Iné zdroje	
Hospodárska oblasť	780 000	2 023 000		166 600		940 400	50 000	3 960 000
Sociálna oblasť	280 000	654 500	25 000	53 900		111 600	20 000	1 145 000
Enviro. oblasť		2 877 250	150 000	236 950	10 000	290 800	10 000	3 575 000
Spolu	1 060 000	5 554 750	175 000	457 450	10 000	1 342 800	80 000	8 680 000

Zdroj: Vlastné spracovanie.

V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovať v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, finančných možností Obce Veľký Blh.

Finančné zdroje

Kohézna politika EÚ 2021 – 2027

Súčasťou politiky súdržnosti v programovacom období 2021 – 2027 bude päť fondov.

- Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR)
- Európsky sociálny fond (ESF)
- Kohézny fond (KF)
- Fond spravodlivej transformácie (FST)
- Európska územná spolupráca

Plán obnovy a odolnosti

Plán obnovy a odolnosti je zameraný na päť kľúčových oblastí verejných politík:

- zelená ekonomika
- vzdelávanie
- veda, výskum a inovácie
- zdravie
- efektívna verejná správa a digitalizácia

Cieľové oblasti pre reformy a investície zohľadňujú kľúčové problémy slovenskej ekonomiky a najdôležitejšie spoločenské výzvy. Boli vybraté na základe porovnania výsledkov štátu oproti priemeru EÚ ako aj podľa spoločných európskych priorít. Vzdelávanie, veda, výskum, inovácie a zdravie patria k oblastiam, v ktorých Slovensko vo výsledkoch v medzinárodnom porovnaní najviac zaostáva a Európska komisia v nich opakovane odporúča zintenzívniť reformné úsilie. Efektívna verejná správa a digitalizácia sú dôležitými faktormi, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie a kvalitu života. Zelená ekonomika podporí environmentálnu udržateľnosť, kvalitu života a prispieje k rozvoju zelených inovácií.

Tabuľka 31 Rozdelenie alokácie prostriedkov z POO SR na komponenty v piatich kľúčových oblastiach

Č.	Názov komponentu	POO v mil. €	Digitálny príspevok	Zelený príspevok
	Zelená ekonomika	2 301	170	2 199
1	Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra	232	25	232
2	Obnova budov	741	0	735
3	Udržateľná doprava	801	145	705
4	Dekarbonizácia priemyslu	368	0	368
5	Adaptácia na zmenu klímy	159	0	159
	Vzdelávanie	892	235	114
6	Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch	210	0	39
7	Vzdelávanie pre 21. storočie	469	229	12
8	Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl	213	7	63
	Veda, výskum, inovácie	739	156	79
9	Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania vedy, výskumu a inovácií	633	156	79
10	Lákание a udržanie talentov	106	0	0
	Zdravie	1 533	43	311
11	Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť	1 163	41	295
12	Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie	105	2	3
13	Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť	265	0	13
	Efektívna verejná správa a digitalizácia	1 110	730	29
14	Zlepšenie podnikateľského prostredia	11	6	0
15	Reforma justície	255	36	18
16	Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva	229	73	11
17	Digitálne Slovensko (štát v mobile, kybernetická bezpečnosť, rýchly internet pre každého, digitálna ekonomika)	615	615	0
18	Zdravé, udržateľné a konkurencieschopné verejné financie	0	0	0
		6 575	1 334	2 732

Zdroj: Plán obnovy a odolnosti SR

OP Slovensko

Operačný program Slovensko nahradí v programovom období 2021 – 2027 existujúcich deväť operačných programov. Operačný program je základným dokumentom, ktorým sa budú riadiť investície z eurofondov.

Alokácia finančných prostriedkov sa bude realizovať na základe piatich politických cieľov, ktoré Operačný program sleduje:

- **Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa:** rozvoj vedy, výskumu, budovanie inteligentných miest a regiónov, digitálne riešenia pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány verejnej správy, rozvoj malého a stredného podnikania, rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie a zvyšovanie digitálnej pripojiteľnosti;
- **Zelenšia, nízkouhlíková Európa:** lepšenie energetickej efektívnosti, OZE, dostupnosť pitnej vody a dobudovanie kanalizácie, zlepšenie odpadového hospodárstva, podporu mestskej mobility vr. cyklodopravy, ochranu prírody;
- **Prepojenejšia Európa:** dobudovanie diaľnic a rýchlostných ciest, modernizáciu železníc, vodnej infraštruktúry a zlepšenie regionálnej dostupnosti;
- **Sociálnejšia Európa:** podpora vzdelávania, zdravotníctva, trhu práce, sociálnych služieb;
- **Európa bližšie k občanom:** podporu udržateľného cestovného ruchu, regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity, zveladenie kultúrneho dedičstva.

Metóda LEADER a CLLD – programové obdobie 2021 – 2027

Intervenčná spolupráca sa bude implementovať prostredníctvom programu LEADER nasledovnými opatreniami:

Opatrenie 1: Príprava stratégie miestneho rozvoja

Opatrenie 2: Implementácia operácií stratégie miestneho rozvoja vrátane prevádzky a animácii

Operácia 2.1 Vzdelávacie aktivity súvisiace s rozvojom vidieckych oblastí

Operácia 2.2 Diverzifikácia poľnohospodárstva

Operácia 2.3 Podpora malých a stredných podnikov v potravinárstve

Operácia 2.4 Vidiecky cestovný ruch a agroturistika

Operácia 2.5 Investície do rozvoja lesných oblastí - podpora lesohospodárskych podnikov a diverzifikácia lesohospodárskych činností

Operácia 2.6 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo a obnova dedín

Operácia 2.7 Podpora ľudských zdrojov na vidieku – aktívna komunita a mládež

Operácia 2.8 Pozemkové úpravy v obciach

Opatrenie 3: Vykonávanie projektov spolupráce

6. Riadenie implementácie

6.1. Zabezpečenie súladu programového rozpočtu s plánom implementácie stratégie PHSR, zaradovanie projektov do financovania

Pri schvaľovaní financovania jednotlivých projektov je nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam vo vzťahu k rozvoju obce. Najvyššiu prioritu majú projekty, ktoré vyplývajú priamo z legislatívy (SR, EÚ) a projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Do kategórie s vysokou prioritou sú zaradené projekty s oporou vo VZN obce, projekty MAS a projekty s vydaným právoplatným stavebným povolením a ukončeným procesom verejného obstarávania. Strednú prioritu majú projekty, ktoré majú možnosť uchádzať sa o cudzie a doplnkové zdroje financovania (majú oporu v programovej štruktúre operačných programov a prioritných osí EŠIF). Do kategórie 4 a 5 spadajú projekty nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez stavebného povolenia či ukončeného procesu VO).

Tabuľka 32 Hodnotiaci tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium - Opis podmienok pre zaradenie do priority	Projekt
1	Najvyššia	a) Projekty vyplývajúce zo zákona a/alebo legislatívy EÚ b) Projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu Splnená jedna z podmienok	3.1.3
2	Vysoká	a) Projekty vyplývajúce a podporené v rámci VZN obce b) Projekty s právoplatným stavebným povolením a ukončeným VO c) Projekty MAS Splnená jedna z podmienok	1.1.1, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4, 1.2.5, 3.1.1, 3.1.2,
3	Stredná	Projekty, ktoré majú možnosť uchádzať sa o cudzie a doplnkové zdroje financovania	1.1.4, 1.2.6, 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3, 1.3.4, 1.3.5, 1.3.6, 1.3.7, 2.1.1, 2.1.2, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.5, 2.3.1, 2.3.2, 2.3.3, 2.3.4, 3.2.1, 3.2.2, 3.3.1, 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4, 3.3.5, 3.4.1
4	Nízka	a) Projekty definované ako zámery / v štádiu úvah.	1.1.2, 1.1.3, 2.2.1, 2.2.4, 2.4.1, 2.5.1,
5	Najnižšia	Ostatné	

Zdroj: Vlastné spracovanie

7. Literárne zdroje

Zoznam dokumentov a literárnych zdrojov

Banskobystrický samosprávny kraj. Dostupné na internete: <https://www.bbsk.sk/>

Dátové podklady IÚS/PHSR BBSK. Dostupné na internete: <https://www.bbsk.sk/%C3%A9Arad/Organiza%C4%8Dn%C3%A9jedinoty%C3%A9AraduBBSK/Oddeleniestrat%C3%A9gi%C3%ADaanal%C3%BDz/Integrovan%C3%A1%C3%BAzemn%C3%A1strat%C3%A9giaBBSKnaroky2021-2027/D%C3%A1tov%C3%A9podklady.aspx>

Domov sociálnych služieb Femina. Dostupné na internete: <http://www.dssfemina.sk/index.php>

Historická mapa Obce Veľký Blh. Dostupné na internete: <https://www.velkyblh.sk/dejiny-obce/11/sm/80234/h/80234/.html>

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Operačný program Slovensko. Dostupné na internete: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/cko/politika-sudrznosti-eu/programove-obdobie-2021-2027/index.html>

Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja. Dostupné na internete: https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2020/09/Metodika_PHRSR2020.pdf

Moja obec v štatistikách (obyvateľstvo, ekonomická aktivita, poľnohospodárstvo, organizačná štatistika). Dostupné na internete: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html?obec=SK0329515744>

Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030. Dostupné na internete: https://www.nro.vicepremier.gov.sk/site/assets/files/1140/7075_vstupna-sprava_novej-strategie_rur-sr-do-roku-2030.pdf

Návrh Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 – nové znenie. Dostupné na internete: <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/01/SLOVENSKO-2030.pdf>

Obecná štatistika / Obecné databáza

Sociálno-ekonomický profil okresu Rimavská Sobota 2020 – Dostupné na internete: <https://www.bbsk.sk/Portals/0/Users/052/64/564/Socio-ekonomick%C3%BD%20profil%20okresu%20Rimavsk%C3%A1%20Sobota.pdf>

SODB 2021 – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov. Dostupné na internete: <https://www.scitanie.sk/>

Pozičný dokument na nové programové obdobie 2021-2027 v súvislosti s metódou LEADER a CLLD. Dostupné na internete: <https://www.sietmas.sk/pozicny-dokument-na-nove-programove-obdobie-2021-2027-v-suvislosti-s-metodou-leader-a-clld-oznam/mid/398538/.html>

Plán obnovy a odolnosti SR. Dostupné na internete: https://www.mfsr.sk/files/archiv/1/Plan_obnovy_a_odolnosti.pdf

Operačný program Slovensko. Dostupné na internete: <https://www.eurofondy.gov.sk/programove-obdobie-2021-27/operacny-program-slovensko/index.html>

Operačný program Slovensko (verzia 1.0). Dostupné na internete: https://www.eurofondy.gov.sk/wp-content/uploads/2022/03/Program_Slovensko_SK_verzia-1.0-1.pdf

8. Prílohy

1. Vstupná správa pre spracovanie strategického dokumentu PHSR obce Veľký Blh

Vstupná správa pre spracovanie strategického dokumentu PHSR obce Veľký Blh	
Obec	Veľký Blh
Zadávatel' tvorby stratégie	Obec Veľký Blh
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktorú sa dokument spracováva	Veľký Blh
Plánovacie obdobie	2023 – 2028
Gestor spracovania PHRSR a jeho kontaktné údaje	Norbert Kluka, starosta obce Veľký Blh, norbert.kluka@velkyblh.sk
Koordinátor prípravných prác spracovania PHRSR a jeho kontaktné údaje	Mgr. Oskár Tóth, PhD. oskar.toth@hnusta.sk 0917266319
Členovia prípravného tímu/spracovatelia vstupnej správy	Mgr. Oskár Tóth, PhD. , Bernadeta Kluková, Mgr. Vojtech Elek, Gábor Czégény, Mgr. Dana Cochová
A. Základné údaje o PHRSR	
1. Hlavné ciele, výzvy, problémy a impulzy, na ktoré PHRSR bude reagovať	
1.1. Hlavné impulzy pre spracovanie dokumentu	
Hlavným impulzom spracovania strategického dokumentu Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľký Blh na roky 2023 – 2028 (ďalej len „PHSR“) je potreba reagovať na výzvy nového programovacieho obdobia 2021 – 2027 a zmeny legislatívy a strategických dokumentov vyššej úrovne týkajúcich sa regionálneho rozvoja. Ďalším z dôvodov aktualizácie PHSR je nevyhnutnosť systémového prístupu plánovania všestranného rozvoja územia a potrieb obyvateľov obce Veľký Blh.	
1.2. Hlavné výzvy a problémy, na ktoré dokument reaguje	
Obec Veľký Blh zabezpečuje základnú vybavenosť pre svojich obyvateľov. V obci je v pomere k počtu obyvateľov vyšší počet uchádzačov o zamestnanie, potrebuje sa vysporiadať s problémami obyvateľov patriacich do MRK a environmentálnymi aktivitami. K hlavným výzvam obce Veľký Blh patria: demografické, sociálne a spoločenské - rýchle starnutie obyvateľstva, rastúci dopyt po integrovaných službách zdravotnej a sociálnej starostlivosti, vysoká miera nezamestnanosti, nízka vzdelanostná úroveň, potreba inklúzie rómskej komunity, výzvy v oblasti fyzickej infraštruktúry a sídelného prostredia - mobilita, ekosystémové služby, environmentálna infraštruktúra, regionálna energetika, pitná voda, bezpečnosť a dostupnosť verejných priestorov, zvýšenie kvality obecného prostredia, výzvy v oblasti hospodárskej - technologické a netechnologické inovácie.	
1.3. Hlavné ciele PHSR vrátane predbežnej vízie	
Víziou obce Veľký Blh s výhľadom do roku 2030 je s využitím vnútorného potenciálu obce vytvoriť príťažlivú a zaujímavú lokalitu pre vidiecke bývanie s komplexne vybudovanou infraštruktúrou, kvalitnými životnými podmienkami a zdravým životným prostredím.	

Hlavným cieľom obce je vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality života obyvateľov, zvýšenie jeho konkurencieschopnosti a ekonomickej výkonnosti s vyváženým rozvojom hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.				
2. Predpokladaný obsah strategického dokumentu				
2.1. Charakter dokumentu				
<i>Strategický dokument PHSR obce Veľký Blh má charakter programu rozvoja.</i>				
2.2. Body obsahu PHSR				
1. Úvod				
2. Analytické východiská				
3. Rozvojová stratégia				
4. Implementačný plán a plán monitorovania				
5. Plán využitia zdrojov a finančný plán				
6. Riadenie implementácie				
7. Zdroje				
8. Prílohy				
2.3. Vymedzenie územia a územné členenie stratégie/definované strategicko-plánovacie regióny (pri Vstupnej správe PHSR VÚC a PHSR skupiny obcí)				
<i>PHSR obce Veľký Blh sa vypracúva pre katastrálne územie obce.</i>				
3. Uvažované/požadované variantné riešenia zohľadňujúce impulzy, výzvy, problémy, ciele a geografický rozmer PHSR				
<i>Neuvažuje sa s variantným riešením.</i>				
4. Vecný a časový harmonogram prípravy a schvaľovania PHSR a zodpovednosti za jednotlivé kroky				
Fáza/ Krok	Obsah	Začiatok fázy	Koniec fázy	Zodpovedná osoba/partner
Fáza 1	Identifikácia potreby a impulzov vypracovania PHSR obce Veľký Blh a rozhodnutie o začatí prípravných prác	12/2022	01/2023	Prípravný tím
Fáza 2	Prípravné práce, vypracovanie a schválenie Vstupnej správy	01/2023	03/2023	Prípravný tím
Fáza 3	Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania	03/2023	05/2023	Koordinátor prác
Fáza 4	Stanovenie strategického smerovania, priorít a strategických cieľov	05/2023	07/2023	Koordinátor prác, prípravný tím
Fáza 5	Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania	07/2023	09/2023	Koordinátor prác, prípravný tím
Fáza 6	Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHSR obce Veľký Blh	09/2023	12/2023	Koordinátor prác, obec
5. Vzťah PHSR k iným strategickým dokumentom				
Názov dokumentu	Subjekt, ktorý dokument obstaral/schvaľoval	Časové zameranie	Relevantnosť k spracovávanému PHSR	
Program Slovensko 2021-2027	Úrad vlády SR	Do roku 2027	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument	
Plán obnovy a odolnosti SR	Úrad vlády SR	Do roku 2027	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument	

Národné priority implementácie Agendy 2030	Úrad vlády SR	Do roku 2030	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument
Vízia a stratégia rozvoja SR 2030	Úrad vlády SR	Do roku 2030	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument
Partnerská dohoda 2021-2027	Úrad vlády SR	Do roku 2030	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument
Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030	Úrad vlády SR	Do roku 2030	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument
Národný investičný plán (*návrh)	ÚPPVII SR	Do roku 2030	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument
Nízko uhlíková stratégia pre rozvoj SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050	Úrad vlády SR	do roku 2030 s výhľadom do roku 2050	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument
Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030	Úrad vlády SR	Do roku 2030	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument
Územný plán veľkého územného celku Banskobystrický kraj v platnom znení	BBSK	Nie je definované	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument
Ďalšie sektorálne strategické dokumenty pre územie Slovenska	Ministerstvá	rôzne – spravidla do roku 2030	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument
RIÚS VÚC BBSK	BBSK	do roku 2030	vysoká miera (záväzný / nadriadený) dokument

6. Orgán kompetentný na prijatie PHSR

Obecné zastupiteľstvo obce Veľký Blh

B. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch implementácie PHSR

1. Predpokladané požiadavky na vstupy/zdroje

Finančné zdroje	Predbežný odhad potrebných finančných prostriedkov na prípravu a realizáciu PHSR predpokladá z podporných mechanizmov EÚ na úrovni 85 %.
Ľudské zdroje	Príprava dokumentu Aktualizovaný PHSR MR TV na roky 2023 – 2028 s výhľadom do roku 2030 sa realizuje pomocou odborných kapacít projektu <i>Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Rimavská Sobota</i> , kód projektu v ITMS2014+: 314011APW4.

	Realizácia PHSR MR TV bude zabezpečená kapacitami mikroregiónu a obcí združenia.			
Materiálne zdroje	Predbežný odhad potrebných materiálnych zdrojov na prípravu a realizáciu PHSR predpokladá z podporných mechanizmov EÚ na úrovni 85 %.			
2. Údaje o predpokladaných výstupoch/efektoch				
Očakávaným efektom implementácie PHSR obce Veľký Blh je podpora všestranného rozvoja obce.				
3. Možné riziká súvisiace s tvorbou a implementáciou PHSR				
Kľúčovými rizikami súvisiacimi s tvorbou a implementáciou PHSR sú :				
a/ tvorba nového dokumentu:				
- nezáujem aktérov na príprave dokumentu, - nízka účasť verejnosti, - právne a legislatívne prekážky - zmena legislatívy, náročný proces schvaľovania súvisiacich dokumentov, - časový nesúlad a harmonogram realizácie, dostatočný čas na procesy prípravy dokumentu, schvaľovanie a participáciu verejnosti , • Eliminácia rizika: Transparentnosť informovanie verejnosti,				
b/ implementácia:				
- samosprávne orgány zodpovedné za regionálny rozvoj nepoužívajú rozvojový dokument pri rozhodovaní (v príprave rozhodnutí a v rozhodovaní) – PHSR sa stáva „ šufíkový“ dokument a využíva sa len ako dôkaz pri získavaní externých zdrojov. - rizikom sú nízke kompetencie v činnostiach regionálneho rozvoja, regionálnej politiky u volených predstaviteľov, ale aj u výkonných pracovníkov (chýbajú im, sú úplne nedostatočné vedomosti, poznanie, skúsenosti, zručnosti v oblasti plánovania a realizácie plánov), chýba systematické vzdelávanie v tejto oblasti. - nedostatočná komplementarita vo využívaní rôznych finančných nástrojov a možnosti viaczdrojového financovania,				
C. Dotknuté subjekty				
1. Vymedzenie kľúčových partnerov (hlavných aktérov rozvoja, dotknutej verejnosti vrátane jej združení a osobitne sociálno-ekonomických partnerov)				
1.1. Definovanie hlavných aktérov rozvoja obce				
Zástupcovia obce, obyvatelia obce, verejnosť, Subjekty verejného sektora, súkromného sektora, Zástupcovia občianskeho sektora.				
1.2. Definovanie dotknutej verejnosti				
Štátna správa, VÚC Banskobystrický samosprávny kraj, Miestne samosprávy, podnikatelia, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia verejných služieb, MVO v regióne, Verejnosť /občania.				
1.3. Definovanie partnerov verejného sektora – sociálno-ekonomických partnerov				
Identifikácia partnera	Hlavná motivácia partnera pre spoluprácu	Kapacita pre zapojenie do tvorby PHSR	Návrh inštitucionalizácie partnerstva resp. využitia existujúcej	Návrh kľúčových fáz zapojenia partnera
Bernadeta Kluková	Rozvoj v pôsobnosti	Personálna kapacita	Obec Veľký Blh	Všetky fázy prípravy a realizácie PHSR

	zastúpeného subjektu			
Mgr. Vojtech Elek	Rozvoj v pôsobnosti zastúpeného subjektu	Personálna kapacita	Verejný sektor	Všetky fázy prípravy a realizácie PHSR
Gábor Czégény	Rozvoj v pôsobnosti zastúpeného subjektu	Personálna kapacita	Súkromný sektor	Všetky fázy prípravy a realizácie PHSR
Mgr. Dana Cochová	Rozvoj v pôsobnosti zastúpeného subjektu	Personálna kapacita	Občianska spoločnosť	Všetky fázy prípravy a realizácie PHSR
1.3.1. Návrh koordinačnej štruktúry procesu spracovania PHSR				
Gestor tvorby stratégie	Norbert Kluka, starosta Obce Veľký Blh			
Koordinátor prípravných prác	Mgr. Oskár Tóth, PhD.			
Koordinátor tvorby stratégie	Mgr. Oskár Tóth, PhD.			
Pracovná skupina zodpovedná za jednotlivé úlohy	Bernadeta Kluková, Mgr. Vojtech Elek, Gábor Czégény, Mgr. Dana Cochová			
2. Zoznam dotknutých subjektov podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a doplnení niektorých zákonov				
1. Banskobystrický samosprávny kraj, Nám. SNP č.23, 975 01 Banská Bystrica				
2. ZMO Gemera a Malohontu				
3. Okresný úrad Rimavská Sobota, P. Hostinského 1036/4, 979 01 Rimavská Sobota				
Spracovanie dokumentu ani jeho implementácia nepredpokladá priamy vplyv na zhoršenie vplyvu na životné prostredie.				
3. Dotknuté susedné štáty				
Strategický dokument PHSR nemá charakter strategického dokumentu vyžadujúceho cezhraničné posudzovanie, nakoľko všetky aktivity sú bez priamych dosahov na cezhraničné územie.				